

1. 1982
Fla.
nuo-
atrijotai
Lais-
1982-ai

Vešys
Antana
ti—\$25,
Laisvei”
Duben-

ugai pa-
nis:
\$30
\$20
\$20
\$15

\$10
toniai \$10

\$5
\$5
\$5
\$145

P. Venta
ugriže iš
JAV ka-
ai, kurie
norėdami
hors apie
us, komi-
ketnamu.
u šeimų
u organi-
kad savo
vo prieš

opted an
a prima-

a super-
ava man-
had atten-
eral mear-
n's Inter-
Peace
ryn Mawr
Philadelphia,
0-year-old
The West-
sued the
Poleschuk
ng Soviet
meeting at
Center.

the Wom-
meeting
telegram to
of both the
the Soviet
disarma-
a "fear of
are would
erth."

ear to all
ers and
all "Lais-
ents who
time and
nd years to
with inter-
about our
es of our

peace and
eople and
will come
ring year.
Ise

Year

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Savaitinis

Jungtinėse Valstijose \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienyje \$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 2 ***** PENKTADIENIS, SAUSIO [JANUARY] 8, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ***** 71-IEJI METAI

KRISLAI

Politika Kinijoje
Jono Avyžiaus knyga
Apie Ad Reinhardtą
Žurnalas "Metmenys"

R. BARANIKAS

Kinijoje vėl vyksta vidujinės politikos pakaitos. Po taip vadinamos kultūrinės revoliucijos Kinija buvo pasukusi į taip vadinamą pragmatizmo kelią: politiniai sumetimai buvo nustumti nuo šalies ir viskas buvo koncentruota taip vadinamiems praktiniams sumetimams.

Bet per paskutinius keletis mėnesius Kinijos spaudoje vėl pradeda aidėti lyg kultūrinės revoliucijos atgarsiai. Vėl keliamas šūkis: "Politika—komandoje!"

Ką tas reiškia ir kaip tas atsilieps į užsieninę Kinijos politiką, kol kas labai sunku pasakyti.

Maskvos leidykla "Progress Publishers" išleido anglų kalba išverstą Jono Avyžiaus knygą "Sodybų tuštėjimo metas" (angliškai pavadinimas "The Lost Home").

Avyžius, kurio romanas "Kaimas Kryžkelėje" buvo viena geriausių knygų tarybinėje lietuvių literatūroje, dabar vėl turi progą išeiti į pasaulinę literatūrą.

Kaip mes žinome, Romoje Vatikane egzistuoja Mokslių akademija. Dabar tos akademijos pasiuontiniai lankosi įvairiose šalyse, ragindami valdžias darbuotis už taiką. Jie jau lankėsi Tarybų Sąjungoje, kur juos asmeniškai priėmė Brežnevas.

Tai sveikintinas reiškinys. Gerai, kad tos akademijos nariai darbuojasi už taiką ir gerai, kad ji egzistuoja. Bet kartais sunkoka suprasti, kaip ta akademija funkcionuoja: kaip ji derina gryną mokslą su tikyba? Ar jos užduotis tikybos dėsnius atargiai reformuoti, juos taikyti prie mokslinės pažangos, o gal atvirkščiai,—taikyti mokslinius dėsnius prie tikybos nuostatų?

Daugelis senesnės kartos Amerikos lietuvių gerai atsimena Frank ir Olga Reinhardtus, ilgamečius mūsų judėjimo veikėjus. Mažiau kas mūsų nežino, kad pagarsėjęs Ad (Adolfas) Reinhardt, vienas išmyriausių JAV dailininkų, jų sūnus. Harry Abrams leidykla dabar išleido pažangios kritikės Lucy Lippard storą, išsamia, iliustruotą knygą apie Reinhardtą. Knygoje ne tik nagrinėjamas Reinhardto abstraktinis menas, bet ir jo politinis nusišaltimas. Kaip žinia, jis buvo pažangus žmogus, daug darbuvo Amerikos dailininkų unijoje, o paskui kovojė už taiką. Buvo ne tik dailininkas, bet ir aštrus, sarkastiškas pilnas publicistas. Knyga paduoda daug jo raštų ištraukų.

Dukart per metus išeinantis kūrybos ir analizės žurnalas "Metmenys" savo pozicija taip apibūdina:

"Laikydami liberalios politikos, leidėjai ir redaktoriai iš bendradarbių nereikalauja vien tokių minčių, su

Naujas prezidento patarėjas tautinio saugumo reikalams

Washington. —Kontroversinis Valstybės sekretoriaus pavaduotojas William Clark paskirtas nauju prez. Reagano patarėju tautinio saugumo reikalams vieton Richardo Allen, kuris lapkričio mėnesį pasitraukė iš pareigų, ligi paaiškės investigacijos rezultatai ryšium su \$1000 skandalu ir kitais reikalais.

William Clark

Allen buvo sausio 4 d. prezidento priimtas ir paskalbėjęs su juo patyrė, kad jis iš to posto nuimamas. Norint visą reikalą užglostyti, Allen paliekamas prezidento patarėju tarptautiniams reikalams.

Aleno bėdos prasidėjo, paaiškėjus, jog jis iš japonų žurnalisto buvo priėmęs \$1000 už interviu su prez. Reagano žmona Nancy suorganizavimą. Vėliau jam buvo prikišta, kad jis vedęs ir kitas finansines manipuliacijas.

Teisingumo ministerija buvo paskyrusi specialius asmenis, kurie nustatė, jog Allen neprasižengęs jokiems įstatymams. Tačiau Baltųjų rūmų komisija rado, kad Allen pažeidęs vidaus etikos taisykles ir toliau tose pareigose nepageidaujamas.

Naujasis patarėjas Clark, 50 m. amžiaus, yra asmenišką prezidento draugas ir jo buvo paskirtas į Kalifornijos Aukščiausiąjį Teismą, kai Reaganas gubernatoriavo.

Triukšmas dėl Libijos žudikų be pagrindo

Washington. —FBI direktorius William Webster, kalbėdamas ABC programoje Davidui Brinkley pareiškė, kad jo įstaiga niekadoms nebuvo patvirtinusi pranešimų, jog Libijos pasiūstie teroristai nužudytį prez. Reagan ar kitus aukštus pareigūnus būtu buvę peržengę JAV sieną. Jis sutiko su korespondento prielaida, kad tokie gandai galėję būti iš kur nors infiltruoti, norint pasijuokti iš amerikiečių.

Tokie nepatvirtinti gandai, jog Libijos lyderis pulk. Qadafy pasiuntęs teroristus į JAV ar į kitas šalis, buvo pasiekę FBI iš JAV ir užsienio. Pulk. Qadafy kaip tik buvo paneigęs tokius kaltinimus ir pavadinęs prez. Reaganą melagiu.

Seoul. — Pietų Afrikos prez. Chun Do Hwan paskyrė naują ministrą pirmininką ir pakeitė kitus penkis ministrus. Min. pirmininku dabar yra 64 m. Yoo Chang Soon, buvęs Korėjos prekybininkų draugijos pirmininkas. Aiškina, kad naujasis valdžios pertvarkymas įvykdytas norint, kad naujo ekonominio penkmečio plano vykdymo imtųsi "ekspertai". Planas prasideda šiomet ir užtruks iki 1986 m.

kuriomis pirmieji visada sukliktu."

Nors gramozdiškas sakiny (ypatingai tokiame sofistikuotame žurnale), bet ten pasakytą tiesa.

"Metmenys" yra vienas tų retų leidinių, kur tikrai susitinka įvairios idėjos ir ideologijos. Medžiaga ten gan turtinga. Kartais tas žurnalas lyg primena "Trečiojo Fronto" ir Keturvėjininkų idėjas. Bet skirtumas liūdnas: trečiafrontininkai ir jiems artimi buvo pačioje jaunatvėje ir judėjo į Kairę, o "Metmenų" žmonės tos vilties jau neturi.

Visgi—tai rimtas balsas.

Bandys perkalbėti prez. Reaganą

Washington. —Naujai išrinktas lėktuvų kontrolierių unijos vadas Gary Eads pareiškė spaudai išreiškė viltį, kad gal jam pavyks perkalbėti prez. Reaganą, kad jis leistų sugrįžti kontrolieriams į darbą.

Eads anksčiau buvo PATCO vicepirmininku Kansas City regione.

Buęs PATCO unijos prezidentas Robert Poli pereitą savaitę iš savo pareigų rezignavo. Jisai buvo išrinktas 1980 m., kai unijos disidentai parėmė jo kandidatūrą prieš John Leyden, kaltindami, kad tasai perdaug "minkštą" pasitarimuose su valdžia.

Paryžius.—Renault automobilių kompanijos vykdomasis pirmininkas Bernard Vernier-Palliez paskirtas Prancūzijos ambasadoriumi JAV.

Valteris Polovčak grąžinamas tėvams

Valteris Polovčak

Chicago. —Apeliacinis teismas nusprendė, kad 14 m. Valteris Polovčak, kuris kartu su savo seseria Natalija, 18 m. amžiaus, 1980 m. atsiskė sugrįžti kartu su tėvais į Ukrainą, turi būti sugrąžintas tėvams. Tuo būdu panaikintas žemesnės teismo instancijos sprendimas, pagal kurį jis buvo padarytas Cook Apygardos Jaunimo teismo globotiniu.

American Civil Liberties advokatas Harvey Grossman apie šį apeliacinio teismo sprendimą telefonu pranešė tėvams, kurie gyvena Lvove. Polovčakai buvo atvykę į JAV 1980 m. sausio mėn., tačiau po kiek laiko, nusivylę amerikietišku gyvenimu, nutarė kartu su vaikais sugrįžti namo.

Bet vaikai, giminėms prikursčius, atsiskė sugrįžti. Jų pasamdyti advokatai išrūpino vaikams leidimą pasilikti Amerikoje. Bet dabar apeliacinis teismas rado, kad Illinois valstija neturėjo teisės įsikišti į šeimos reikalus ir turėjo sugrąžinti berniuką tėvams. Illinois valstijoje vaikai, sukakę 16 m. amžiaus, teisiskai yra laisvi nuo tėvų kontrolės.

Polovčakų giminės, kurie gyvena Chicago's priemiestyje, ketina apeliuoti šį apeliacinio teismo sprendimą, ir Polovčakų advokatas Grossman prisibijo, kad byla neužsistėtų per ilgai, nes berniukui po dvejų metų bus šešiolika, ir jis automatiškai bus laisvas nuo tėvų globos.

Cia ir Teisingumo departamentas kišasi, tardamas, jog politinės globos reikalas turis pirmenybę prieš tėvų globą. Dėl to berniuko sulaukymo Amerikoje JAV vyriausybei jau yra protestavusios Tarybų Sąjungos įstaiogos ir reikalavusios, kad berniukas būtų sugrąžintas tėvams.

Nixono juostelės

Washington. — Buvęs prez. Nixon laimėjo ryšium su biudžeto apkarpymais tai, ko negalėjo pasiekti per teismą. Keturi tūkstančiai valandų jo pasikalbėjimų, užrašytų į juostas, pasiliks paslaptėje dar ateinantiems penkeriems metams. Mat apkarpytos sumos Tautinio Archyvo tarnautojų personalui, ir kataloguotojų skaičius numuštas iš 31 į 12. Jie katalogavo juostas ir 40 milijonų puslapių raštų, kurie buvo paimti iš Nixono pagal Kongreso aktą.

Gen. Jaruzelski sako, kad Amerika kišasi į Lenkijos vidaus reikalus

Varšuva. —Tautinės Gynbos tarybos pirmininkas gen. Wojciech Jaruzelski savo susitikime su Varšuvoje reziduojančiais Europos Ekonominės Bendruomenės ambasadoriais painformavo juos apie padėtį Lenkijoje ir pabrėžė, kaip svarbi yra Rytų-Vakarų prekyba, konsoliduojant taiką Europoje.

Ekonominės sankcijos, kurias Lenkijai uždėjo prez. Reagan, jis pavadino kišimu si į jo krašto vidaus reikalus. Iš kitos pusės jis dėkojo ambasadoriams, kad Vakarų Europos šalys rodo kantrybę ir susivaldymą bei prašė ir toliau rodyti padėties rimties supratimą ir ekonomiškai kooperuoti. Jisai tvirtino, kad nuo ekonominio Vakarų šalių bendradarbiavimo pareis ir karo stovio Lenkijoje užtrukimas. JAV ambasadorius nedalyvavo tame susitikime. Gen. Jaruzelski parašė prez. Reaganui laiška.

Tuo tarpu pačioje Lenkijoje, kaip informavo Varšuvos TV ir radijas, sausio 4 d. prasidėjo visiškai normaliai. Vidurinėse mokyklose prasidėjo mokslas, Gdanskio ir Szczecino laivų statyklose užvirė darbas. Vidaus reikalų ministras nuėmė karo stovio matus peskelbtus telefono ir telegrafo suvaržymus desimtyje vaivadijų. Esama susirūpinimo tik dėl universitetų, kurių studentijos draugija valdžios uždaryta.

Gen. Jaruzelski

Gen. Jaruzelski Vakarų ambasadoriams davė suprasti, kad Lenkijos valdžia norėtų išleisti į užsienius kai kuriuos Solidarnosc ekstremistų vadus, jei tik kas sutiktų juos priimti.

O Bruselyje įvykusiame Europos Ekonominės Tarybos posėdyje dešimties valstybių atstovai nepritarė JAV sankcijoms prieš Lenkiją ir prieš Tarybų Sąjungą, vengdami padaryti kokį nors pareiškimą, remiantį JAV

Nuotraukoje JAV Izdo Sekretorius Donald Regan, Vakarų-Federalinės Vokietijos Kancleris Helmut Schmidt ir JAV Valstybės Departamento Sekretorius Alexander Haig Schmidt'o rezidencijoje. Schmidt lankosi Washingtono pasitarti su JAV Prezidentu Ronald Reagan Lenkijos reikalais.

tu, kurių studentijos draugija valdžios uždaryta. Gen. Jaruzelski Vakarų ambasadoriams davė suprasti, kad Lenkijos valdžia norėtų išleisti į užsienius kai kuriuos Solidarnosc ekstremistų vadus, jei tik kas sutiktų juos priimti.

O Bruselyje įvykusiame Europos Ekonominės Tarybos posėdyje dešimties valstybių atstovai nepritarė JAV sankcijoms prieš Lenkiją ir prieš Tarybų Sąjungą, vengdami padaryti kokį nors pareiškimą, remiantį JAV

Lenkijos premjero pavaduotojas Mieczyslaw Rakowski [k.] susitinka su Federatyvinės Vokietijos užsienio reikalų ministru Hans-Dietrich Genscher. Jis painformavo vokiečius apie padėtį Lenkijoje. Vokietija, kaip žinia, nepritaria prez. Reagano sankcijoms prieš Lenkiją ir Tarybų Sąjungą.

GEORGE KENNAN PRIEŠ SANKCIJAS

Washington. —Kalbėdamas NBC TV programoje "Meet the Press", buvęs JAV ambasadorius Maskvoje George Kennan pareiškė, jog prez. Reagano administracija pakubėjo su sankcijomis. Sako, kad reikėjo palaukti ir pažiūrėti, kaip reikalai vystysis toliau Lenkijoje.

Kennan, kuris dar pereitą pavasarį tvirtino, jog JAV ir Tarybų Sąjunga esančios ant "kolizijos kurso", dabar sako, jog jis nematęs jokių pazityvių rezultatų ir iš sankcijų uždėjimo Tarybų Sąjungai. Jis pažodžiui tarė: "Mūsų arsenale jau nedaug pasiliklo priemonių erzinti ir pykinti Tarybų Sąjungą. Mums jau liko mažai kortų".

Kennan 1947 m. yra buvęs Valstybės departamento užsienio politikos planuotojas. Sio metu jis profesoriauja Princeton universiteto Institute of Advanced Studies.

Perversmas Ghanoje

Accra. —Lt. Jerry Rawlings, užpėreitą ketvirtadienį įvykdęs perversmą Ghanoje, sostinės gyventojams pristatė savo naująją laikinę Tautinės Gynbos Tarybą. Ghanos radijo pranešimu apie 30 nuverstoj prezidento Hilla Limann'o ministrų paklausė atsisaukimo ir pasidavė.

Tuojuo pat po perversmo sekė krautuvių plėšimai, bet vėliau viskas aprimo, nes naujoji vyriausybė įsakė karaviams sugrįžti į barakus.

Tai jau antras perversmas, kurį įvykdė Lt. Rawlings. Pirmą sykį jis nuvertė valdžią 1979 m., bet netrukus buvo leides rinkimus, kurių metu išrinktas dabar nuverstasis prez. Limann. Jis sako, kad civilių valdymo metu buvo daug korupcijos atvejų. Dabar jis noris išgelbėti kraštą iš ekonominės suirutės. Jo valdymo laikotarpiu 1979 m. už "korupciją" buvo mirtimi nuteisti trys buvę šalies prezidentai.

pozicijas, nors tvirtino, kad palaikys glaudžius ryšius konsultuojantis.

Ir Fed. Vokietijos kancleris Helmut Schmidt savo susitikime su JAV senatoriais kaltino prez. Reaganą, kad jis paskelbęs sankcijas nepasitaręs su savo alijantais. Tik vėliau, kai pasimatė su prez. Reaganu, pritarė jam, kad savaime aišku, jog į įvykių vystymąsi Lenkijoje Tarybų Sąjunga neabejotinai prisidėjusi.

Dabar laukiama, kaip Fed. Vokietija laikysis ateinantį pirmadienį Bruselyje prasidendančio NATO valstybių užsienio reikalų ministrų konferencijoje. Fed. Vokietija yra suinteresuota laikytis sutarties, kurią su Tarybų Sąjunga pasirašė dėl natūraliu dujų vamzdžių atvedimo į Vakarų Europą.

Jungtinės Tautos. —Saugumo Taryba, gruodžio 17 d. priėmusi rezoliuciją, reikalaujančią, kad Izraelis iki sausio 5 d. atšauktų Golan Heights įjungimą į savo valstybės teritoriją, dabar nori žydamis uždėti sankcijas tos rezoliucijos nevykdymui. Laukiama, kad JAV vetuos tą arabų siūlomą rezoliuciją, nors gruodžio 17 d. ir JAV balsavo su visais prieš Izraelį.

Tokyo. —Pereitą savaitę Japonijos ministrų kabinetas patvirtino 1982 m. biudžetą, kuriame 7.7 proc. pakeliamos sumos ginklavimuisi. Paskirta \$11.8 bilijonų JAV reiškiamas "pasitenkinimas, bet sakoma, jog Amerika mananti, kad Japonija dar per mažai išleidžianti ginklams. Esą Japonija yra vienintelė iš svarbiųjų industriųjų šalių, skiriančių gynybai mažiau nei pajėgia.

Havana. —Cia leidžiamas žurnalas "Prisma Latinoamericana" rašo, kad pereitais metais Lotynų Amerikoje ir Karibų baseine padidėjo išsidavymo judėjimų užmojis. Svarbiausi įvykiai vykę Centrinės Amerikos šalyse, kurių tautos smarkiai išplėtkovą prieš imperialistinį šeiminkavimą, už pažangius socialinius ir ekonominius pertvarkymus.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays 102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. Established April 5, 1911 ANTHONY BIMBA, Editor in chief EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

Table with subscription rates: United States, per year \$12.00; Canada, Lat. Amer., per year \$15.00; Foreign countries, per year \$15.00.

Pradedant Naujosius Metus

Nėra klausimo, kad 1982-ieji metai prasideda po pasaulinio įtempimo ženklu. Praėjusieji metai buvo pilni pasaulinio masto įvykių ir teigiama ir neigiama prasme.

Kas įvyko ir kas vyks? Visų pirma, pasaulinės reikšmės pamatinis įvykis, tai, kad per praėjusiuosius metus Jungtinėse Valstybėse prie valdžios vairo stėjo labiausiai reakcinės mūsų šalies politinės jėgos.

Būtų klaida pasakyti, kad Carterio administracija susidarė iš pacifistų: prie vairo stovėjo tas pats Pentagonas, tie patys generolai, tie patys ginklų fabrikavimo galvaimai.

Kokios pasėkos? Pasėkos tokios, kad pradedant naujosius metus mes galime numatyti gal dar didesnio įtempimo. Reagano administracija sumažino prekybą su Tarybų Sąjunga, sustabdė technologijos eksportą ir socialistines šalis, sulaukė Aerofloto susisiekimą su New Yorku ir t. t.

Kokios priekabos? Dar Carterio laikais JAV naudojo padėtį Afganistane antitarybinei propagandai. Reaganas, — dar labiau. Bet vyriausiai dabar prisikabinta prie padėties Lenkijoje.

Atrodo, dalykai eina blogyn ir blogyn. Bet, laimei, likusis Vakarų pasaulis nepasirengęs taip jau lengvai šokti pagal Reagano dūda. Nespėjo Washingtonas paskelbti tuos visus naujus apribėjimus santykiuose su TSRS, kaip Vakarų Vokietijos aukštas pareigūnas pareiškė, kad "Ta visą logiką sunku suprasti".

Mums atrodo, kad tas įtempimas, koks pavojingas jis bebūtų, visvien tėra laikinas reiškinys. Judėjimas už taiką, pastangos už taiką, sentimentas už taiką, auga pasauline plote kiekvieną dieną. 1982 metai gal nebus tie lemiamieji metai, kada "viskas pasikeis". Greičiausiai dalykai judės ta pačia linkme.

Apie mūsų laikraštį Praeitais metais mes šventėme mūsų laikraščio 60-ąsias metines. Šiemet, pradedant naujosius metus, mes turime susikaupti ir rimtai pagalvoti apie "Laisvės" ateitį.

Kai kurie Amerikos lietuvių savitraščiai savo puslapius pripildė fotografijomis iš "socialinio gyvenimo"—lengva daryti foto ofsetiniu būdu. Kai kurie savitraščiai savo puslapius pripildė ilgais teoretiniais scholastiniais straipsniais. Tik mes (šalia savo sesers "Vilnius") istengiamo, nežiūrint visu sunkenybių, išleisti savitraščių, kuris gyvai nušviečia ir tarptautinę padėtį, ir padėti mūsų šalyje ir taipgi perduoda gyvai ir gausiai žinių iš Lietuvos.

Lietuvos bendradarbiai dabar vaidina labai svarbią rolę mūsų laikraštyje. Jų dėka gausiai nušviesta, ne tik padėtis Lietuvoje, bet ir nemažai iš ten telpa raštų apie tarptautinę padėtį. Mūsų pačių vedamieji straipsniai, mūsų Krišlai, mūsų pirmojo puslapio žinios ir kitos laikraščio dalys sudaro lyg tą maršą genį, kuris gyvas ir spalvingas. Stenkimės, kad mūsų laikraštis dar išlaikytų ilgus, ilgus metus. Laimės 1982-ais metais!

GRIEŽTAI SMERKIA AMERIKOS POLITIKĄ

New Yorkas, gruodžio 21 d. Jungtinių Amerikos Valstijų Komunistų partijos generalinis sekretorius Gus Hall čia paskelbtame pareiškime ryžtingai pasmerkė Amerikos valdžios isterišką kampaniją dėl priemonių, kurių imamasi Lenkijoje prieš antisocialistinius elementus.

Āsaros, kurias ji lieja dėl Lenkijos,—tai krokodilo āsaros, piktos pralaimėjimo āsaros, pasakė Gus Hall. Ji, nevirties apimta, šėlsta todėl, kad nepavyko sunaikinti socializmo Lenkijos žemėje. Godumo skatinami Amerikos bankai ir korporacijos tikėjosi padaryti Lenkijos placdarmu skverbimuisi ir kitas socialistines šalis.

Āsaros, kurias ji lieja dėl Lenkijos,—tai krokodilo āsaros, piktos pralaimėjimo āsaros, pasakė Gus Hall. Ji, nevirties apimta, šėlsta todėl, kad nepavyko sunaikinti socializmo Lenkijos žemėje. Godumo skatinami Amerikos bankai ir korporacijos tikėjosi padaryti Lenkijos placdarmu skverbimuisi ir kitas socialistines šalis.

Vėl pralaimėjė, dabar jie skleidžia pasibaisėtina melą. Tiesa yra ta, kad kaip tik Jungtinės Valstijos mėgina kištis į Lenkijos reikalus, skleidamos antitarybinės, antisocialistinės prasimanymų ir šmeižtų. Jos traukia iš savo antitarybinio, antisocialistinio arsenalo visokius prasimanymus ir juos skleidžia šesiuose "The New York Times" puslapiuose bei radijo laidoje.

Kodėl Lenkijos vyriausybė buvo priversta paskelbti karinę padėtį? Kokie įvykiai padiktavo būtinumą imtis griežtų nepaprastųjų priemonių. Spremdimas paskelbti karinę padėtį ir panaudoti Lenki-

jos armija buvo priimtas, kai pasidarė visiškai aišku, jog nėra jokio kito kelio tvarkai, saugumui ir rimčiai atkurti šalyje.

Reikia atmesti visus prasimanymus, visą melą bei painiavą ir pažvelgti tiesiai į akis. O jį ta, kad lenkų tauta ir visa šalis buvo atsidūrusios prieš socialinio, ekonominio ir politinio kracho slenkščio. Tai buvo padarę savo veiksmais provokatoriai, tvirtai pasiryžę sunaikinti socialistinę sistemą ir atkurti šalyje kapitalistų bei dvirinkų valdžią.

Kontrrevoliucijos ekspertas—Reagano—Haigo užsienio politikos pagrindas, pažymėjo G. Hall Reagano vyriausybė suteikė jam valstybinės politikos statusą. Lenkijos problemas ji vertina tik nepasotinamų savanaudiškų savo interesų požiūriu.

Jungtinių Valstijų užsienio politikos pagrindas—sudaryti, kur tik imanoma, tokią situaciją, kad Amerikos bankai ir multinacionalinės kompanijos galėtų prasiskverbti į vieną ar kitą šalį ir užgrobti nacionalinius išteklius, turėdamos vienintelį tikslą—didinti savo ir taip milžiniškus pelnus. Socialistinių šalių atžvilgiu šie tikslai siejami su visiško socialistinės sistemos sunaikinimo planu. Toks planas buvo numatytas ir Lenkijai.

Amerikos ir pasaulinės reakcijos jėgos tikėjosi išvystančios pasaulinio socializmo pabaigos pradžia. Žlungant jų viltims, pralaimėjimo kartėlio sukeltos jų aimanos skamba vis garsiau ir beviltiškiau.

Mes matome ne Lenkijos darbo žmonių, socializmo Lenkijoje, pasaulinio socializmo ir visu už taiką, socialinę ir ekonominę pažangą bei demokratiją stojančių jėgų pasulyje pralaimėjimą, bet pergalę, pasakė baigdamas G. Hall.

IŠ LAIŠKŲ

Mieli Laisviečiai! Geros sveikatos, laimės, didelių kūrybinių laimėjimų per Naujus 1982 Metus Jums visiems nuširdžiai linkiu.

Būkite ta gija, kuri visus tautiečius jungtų vienan būrin.

Sveikinu ir savo tetą Oną Markevič iš Brocktono ir jos dukters Birutės šeima.

Laimingų Naujų 1982 Metų!

V. Andriuskevičienė Kaišnorių raj. 1981.12.20

Gerbiamoji "Laisvės" redakcija: Labai atsiprašu už pavėlavimą atnaujinti prenumeratą; sveikata buvo labai sušlubavusi. Vėliau pašto darbininkai streikavo, niekas nerinko laiškų, net ir pašto dėžės buvo užlįptos, kaip persipildė. Paštoriai pakėlė atlyginimą, ir jie jau grįžo į darbą. Bet uosto darbininkai dar tebestreikuoja, ir mano "Laisvės" "išlisi" uoste su milijonais tonų įvairių krovinių. Paskutinis Rugsėjo 15-osios numeris atėjo spalio pabaigoje.

Aš nekaltinu darbininkus, kad jie reikalauja geresnio atlyginimo, bet laikraščio labai pasilgstu. Mūsų uostai pagarsėję visame pasaulyje su streikais. Užteks mano "bėdavėjimų", pas jus jų irgi pakankamai.

Sveikina Sao Paulo Lietuvių laikraščio "Laisvės" skaitytojai Naujųjų 1982 Metų proga sveikina "Laisvės" redaktorių, administraciją, rėmėjus, rašytojus ir skaitytojus. Linkime visiems sėkmės darbe visuomenės labui, ko voje už taiką ir asmeniniame gyvenime. Lai 1982 metai būna TAIKOS metai! A. Pukelis

Naujųjų 1982 metų proga sveikinu visus "Laisvės" darbuotojus, skaitytojus, draugus, gimines ir pažįstamus Amerikoje, Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje. Linkiu visiems geros sveikatos, sėkmės ir taikos visame pasaulyje.

Marie Gillam Melbourne, Australia

Mieloji Ieva Mizariene, Naujųjų Metų 1982 proga linkiu Jums begalę šviesių dienų, nepailstančių rankų ir širdies laikraščio veikloje, asmeniniame gyvenime. O svarbiausia—Taikos! Kad jūs žinotumėt kaip jos trokšta mūsų žmonės, o manau ir dori žmonės Amerikoje!

Tad Jums, visiems laisviečiams ir pažangiesiems lietuviams—taikos padangės, ramaus kuriamojo darbo, šviesios ateities.

Linki Kazimėra Smilgevičienė Raseiniai

Sveikina Sao Paulo Lietuvių laikraščio "Laisvės" skaitytojai Naujųjų 1982 Metų proga sveikina "Laisvės" redaktorių, administraciją, rėmėjus, rašytojus ir skaitytojus. Linkime visiems sėkmės darbe visuomenės labui, ko voje už taiką ir asmeniniame gyvenime. Lai 1982 metai būna TAIKOS metai! A. Pukelis

Mikroelementų gaila

Amerikoje, Dallas mieste, siautė epidemija. Į klinikas buvo guldomi vis nauji ir nauji ligoniai, susirgę psichinėmis ligomis, o tos pačios Texas valstijos El Paso mieste psichiatrinėse ligoninėse ligonių buvo septynis kartus mažiau. Paskui "Medical Tribune and Medical News" žurnalas paskelbė, kad baisios epidemijos kaltininkas yra mikroelementos ličas, tiksliau jo kiekis Dallas geramajame vandenyje.

Taigi akivaizdu, kokių bėdų gali pridaryti mikroelementai—El Paso vandenyje ličio buvo daugiau, o Dallas vandenyje—nedaug. Tačiau geramajame vandenyje jų yra labai daug: švino, chromo, kadmio, seleno, mangano, vario, cinko, kalcio, magnezio, jodo, bromo, nikelio... Dažnai vandenyje aptinkama geležies ir net brangaus metalo sidabro.

Leistinas mikroelementų kiekis vandenyje nustatomas pagal tarptautinį standartą ir specialiosios tarnybos stebi, kad mikroelementu sudėtis atitiktų šį standartą. Specialiuose išbetonuotuose kanaluose vanduo valomas, filtruojamas, nusėdinamas, dezinfekuojamas, ir jeigu reikia, prididama reikalingų medžiagų, dažniausiai fluoro, kadangi, pasirodė, jog fluoravimas padeda išvengti dantų karišio.

Visiems žinoma, kad vandens esama kieto ir minkšto. Ištrupusios kalcio, magnio, geležies ir kitų medžiagų druskos kietina vandenį. Gal tai negerai? Ir štai kai kuriose Anglijos miestuose buvo pastatyti specialūs įrenginiai vandeniui minkštinti. Netrukus pastebėta, kad daugiau ėmė mirti žmonių, sergančių širdies ligomis, ypač koronariniu nepakankamumu. Atlikus tyrimus vienuolikoje miesto tipo gyvenvietėje, nustatyta, kad sergančių širdies ligomis ligonių mirtingumas padidėjo vidutiniškai septyniais procentais. Ar tai atsitiktinis sutapimas? Gydytoja Margarita Krauforg paskelbė straipsnį, kuriame išskėlė hipotezę apie minkšto vandens žalingumą. Tačiau kaip minkštas vanduo veikia žmogaus organizmą, kol kas dar nevisiškai išaiškinta.

Įdomūs bandymai buvo atlikti Amerikoje, Long Beach ligoninės laboratorijoje, išsiaiškinant kokią įtaką turi normaliam gyvulių ir žmogaus augimui vanadis. Paaiškėjo, kad negaudami šio mikroelemento gyvulėliai auga du kartus lėčiau.

Šiandien žinoma virš šimto elementų. Žmogus, padidinęs pažinimą, vis geriau valdo mikroelementų stebuklingą jėgą, bet dar daug čia ir neįmintų mįslių.

Paruošė P. Pusišis

VETRA Baltą skarą apsisiautęs Vėtra vaikšte po laukus, Ūžia, švilpia, ošia, kaukia, Verčia žemėn kas paklius;

Vėl į medį įsisukus Klykia, staugia neramiai, Į pakalnę jį nurūksta Lyg kokie pikti velniai.

Jūs ketvirtį amžiaus nuėjot kartu, Nebodami vargo, šios žemės keliu; Tad būkit laimingi, keliuokit toliau, Viens kitą globokit keliau vis labiau! Lai šviečia labiau didžioji viltis, Tebūna visiems jums graži ateitis! Kęstutis Balcūnas

WASHINGTONAS KIŠASI Į LENKIJOS REIKALUS

Plėsdama antilenkišką kampaniją, JAV Administracija stengiasi įtraukti į ją savo sąjungininkus kariniame bloke. Gruodžio 18 dieną Amerikos valstybės departamentas paskelbė pareiškimą, kuris gali būti kvalifikuojamas tik kaip dar vienas beprecedentinis kišimasis į Lenkijos vidaus reikalus, kaip naujas mėginimas sutrukdinti Lenkijos valdžiai padaryti galą anarchijai ir chaosui, atkurti tvarką ir teisėtumą.

Valstybės departamentas paragino atšaukti priemones, kurių ėmėsi Lenkijos vadovybė, kad būtų sudarytos sąlygos įveikti krizei Lenkijoje, taip pat paragino paleisti Karinės nacionalinio gelbėjimo tarybos internuotus ekstremistus iš "Solidarumo" profsąjungų susivienijimo, kurie, kaip dabar doku mentiškaai įrodyta, rengė kontrrevoliucinį valstybės perversmą.

Valstybės departamentas pakartojo neseniai pasakytus prezidento Reagano žodžius, kad "smurtas Lenkijoje gimdo smurtą", kas iš esmės yra tiesioginis kurtymas imtis ginkluotų veiksmų prieš teisėtą valdžią, kontrrevoliucinių jėgų vadeivoms adresuotą "raginimas veikti".

Bet koks smurto protrūkis, net užuominia apie riušes vienoje ar kitoje Lenkijos gyvenamojoje vietovėje, sukelia vos ne džiugavimą Washingtono. Ten gaudomi gandai apie "represijas", jos išrandamos, per informacijos priemones skleidžiamas neabejotinas šmeižtas.

Sprendžiant iš Amerikos pareigūnų pareiškimo, JAV imperialistinius sluoksnius daugiausia patenkintų tai, jeigu Lenkijoje arba nors vienoje iš jos vaivadijų sudarytų situacija, primenantį padėtį Olsteryje.

Dabartinė Washingtono pozicija ir veiksmai paaiškina tai, kas dar vakar buvo slepiama diplomatinėje ir dvasinė priedanga. Šiandien visiems ir kiekvienam darosi aišku, kad ekstremistams iš "Solidarumo", KOS—KOR vadeivoms ir konfederatams tekėjo iš už vandenyno ne tik doleriai, bet ir kurtstomosios instrukcijos bei direktyvos.

Tai akivaizdžiai patvirtina pareiškimai, kuriuos pastarosiomis dienomis padarė Baltieji rūmai ir aukštas pareigas einantys JAV Administracijos atstovai. Kontrrevoliuciniai elementai Lenkijoje realizavo konkrečius planus, brandinamus Washingtono.

Dabar Washingtonui ir uoliausiems jo sąjungininkams visiškai vis tiek, kiek jau kainavo lenkų tautai šios intrigos prieš socialistinę Lenkiją. Tokiu pat požiūriu imperialistai vadovaujasi ir dabar, sukdami galvas, ko gali būti imtasi, kad pablogėtų padėtis, kad Naujų metų Lenkija nepradėtų su viltimi, jog svarbiausi sunkumai praieityje.

Faktiškai mėginama reikalauoti, kad Lenkijos valdžia paleistų kontrrevoliucinius, kuriuos išlaikė imperialistinės tarnybos; tada, galimas daiktas, JAV bus pasirengusios vėl pradėti prekybą. Nenusileisite—jūsų laukia ekonominė blokada. Tokia valstybės departamento pastarojo pareiškimo prasme. Ne naujiena yra JAV valdančiuosiuose sluoksniuose išsisklaidęs iprotis savintis teisę spręsti už kitus jų reikalus.

Beje, nėra prasmės apeiluoti į sveiką protą tu, kurie pasikliauja jėga, kurie daro savavaliavimą valstybinės politikos elementu. Jiems suprantama viena kalba—tvirtas atkirtis, ryžtas atremti šantažą, grasinimus, diktatą.

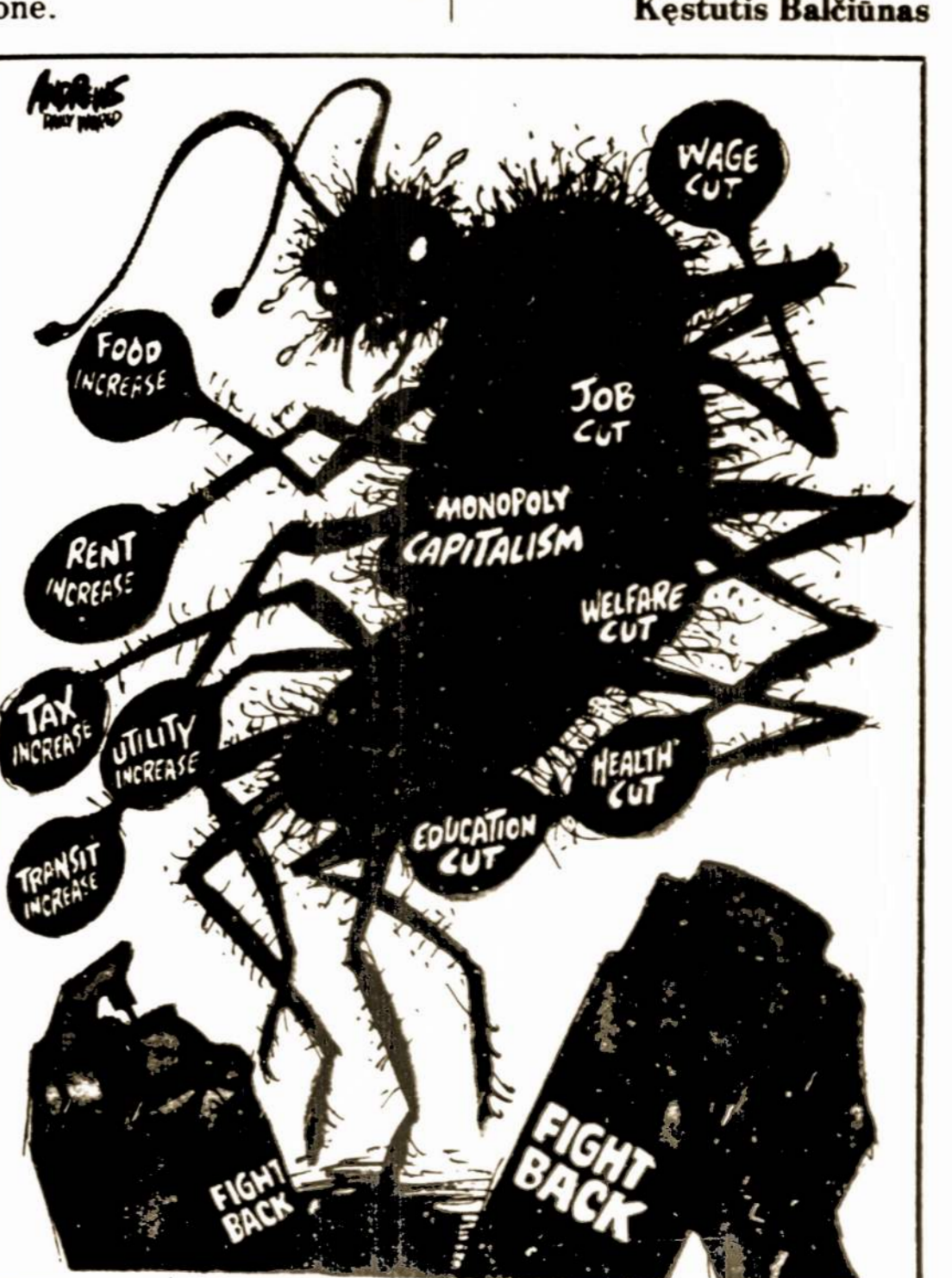
Ir niekas tegul neturi iliuzijų, kad priešiški Lenkijai žingsniai, kurių dabar imasi JAV ir kai kurios kitos Vakarų šalys, jįks nepastebėti. Kad tiems, kurie mėgina primesti dabar Lenkijai ekonominę blokadą, netektų galiausiai skaičiuoti savų nuostolių.

Socialistinė Lenkija gyvena pagal savo konstituciją, pagal savo įstatymus, vadovaujasi savo nacionaliniais interesais. Lenkijos Liaudies Respublika buvo ir bus socialistinės valstybių sandraugos narė, neatskiriama Varšuvos Sutarties grandis, ir mėginimai išardyti šį bendradarbiavimą—neperspektyvus ir pasmerkti žlugti. TASS-ELTA

Šaltis Šaltis pirštais nuostabiais Lange gėles nupaisė, Už nosies įtvėres nepaleis Ir plaukus snagėmis apkaisė.

Įtvorą kibęs subraškęs, Ar sugurdžės po kojom; Medžius šerkšnu jįsai apkrės Ir prisibraus po lova.

O kas per šaltis, po velniais, Kodėl taip daug prisnigo, Tveriesi pirštais tu grubiais: Ar nosis tebekybo? Kęstutis Balcūnas

MEN

POKALBIS SU LININKŲ SAJUNGOS DEMIJOS TIKRUMU

rašyk dalyvavau konkurse (1925 m. prasidėjo...)

Paršiau laiški damas, ar galėčiau ninko kelia, nemi Nemates nė vien sėdau ant dvirači Išlankiau stojamų gas ir taurus O kalnyje, kuriame kartą per mėnesį mokytajai—daili gumu prisimenu grafikos studijai, grindais, ugdė te Mane traukė liat įtakos mano kūri Besimokant k Nežinia ko tešk ateti į Misko gamunistų partijai? Bet pažangi Kau kelė policijai nei veikė pogrindinė ros žurnalą „Šluo la vystė savišalpo Kai 1933 m. t toju negavau. A į vaikams „Ziburė žurnale, po kariu grafijos dirbtuvė sunku, darbas ne ir sutikau Taryb venti ir dirbti i

Mano pasaulė nalu: čia reikiari krypčių orgo Groso ir k darbu. Atmintinas žu pažangių kūno buvo įdeta ir gi čiaus. I Treičio „Križė“, kurią iš zė“ vaizdavau Lietuvos kaimo

Mane visada Kurdamas medic meninę tiesą. Mė liaudies dainų g kūrinių iliustravi Zineau, kad žn tyvais. Iš tiesų, I Kritikų žodžiais, sukaupti, rimti, j

Mano kūrybit fikų V. Favorski meniškaai susipaž relio kūryba. Pri Tai įdomus daili Kartais ciklai raitau nuo 1940 kiau: prie Volgi baigiau raizyti r ir V. Lenino atv Per savo kūr Pradejau vaikišk ir žirnis". Tai b knygeles ilustra Kiek per pra cijų, užsklandų, (1945), S. Nerie (1951 ir 1962), A „Broliška poeme Dabar raitau ili

Klausiate, ar metu buvau išra prieme... Klausiate, ar nelabai. Pats dai — Jūs — ilga mininkas. Jūsų lemias. Kokie pe — Beveik dv Per tiek metų is viso lietuvišk ką parodyti ir T Sąjungos sostini liku žiurovams.

Mano buvė r darbušus, pilietiš reato grafiko St ir tai, ka jis pe ku. Savita man niu, pagrįstų pr atspindi visos l fikus: V. Jūrkū ir V. Valiai, R po nė TSRS ir r „Aukso obuoliu Dailės kūrini publika. Štai J. ta tarptautinėje pastatyti Vilnu Lenino prem nino paminklas

ŠIASI LUS

ingtonui ir ...

ginama reik ...

gramsmės ape ...

Lenkija gyve ...

nuostabiais ...

emis apkašė ...

po velniais ...

utis Balčionas

MENININKO ATSAKOMYBĖ

POKALBIS SU TSRS LIAUDIES DAILININKU, LIETUVOS TSR DAILININKŲ SAJUNGOS VALDYBOS PIRMININKU, TSRS DAILĖS AKADEMIJOS TIKRUOJU NARIU PROFESORIUMI JONU KUZMINSKIŲ.

Jūs — vienas žymiausių lietuvių grafikų — švenčiate septyntasdešimt penkerių metų jubiliejų. Nuostabiai Jus sveikindami, prašome papasakoti apie savo — menininko kelią.

Vaikystėje daug vasarų ganiau gyvulius. Vienatvė žydinčiose pievose, Dubysa su savo kalnais ir pakalnėmis pažindino man grožio siekimą. Kartais pasikasdavau molio ir lipdydavau iš jo švilpynes. Mokydamasis Raseinių gimnazijoje, daug skačiau, Gorkio, Dostojevskio, kitų rašytojų knygos keldavo minčių. Pasidirbau smuikeli, bandžiau eiliuoti. Labiausiai jaudino dailė. Radęs knygoje ar žurnale patikusią iliustraciją, ją perpiešdavau. Jau

tąsų dalyvavau „Kultūros“ žurnalo paskelbtame vinječių ir iliustracijų konkurse (1925 m.) ir laimėjau antrąją vietą. Taip tikriausiai viskas ir prasidėjo.

Parašiau laišką Kauno meno mokyklos dailininkui A. Varnui, klausdamas, ar galėčiau tikėtis būti priimtas. Atsakė: „Jei renkišis menininko kelią, nemanyk, kad bus lengva. Reikės daug dirbti.“ Nepabūgau. Nematęs nė vieno dailės darbo originalo, pasiėmęs kelis namų darbus, sėdau ant dviračio ir išvažiuavau į Kauną. Tie 80 km atrodė labai tolimi. Išaičiau stojamuosius egzaminus, priėmė. Dailės pasaulis atrodė slėpiningas ir taurus. O buitis buvo labai vargana. Ankštas kambarėlis Žaliamalnyje, kuriame gyvenome dviese, po lova — lašiniai ir duona, kurių kartą per mėnesį atveždavo iš Betygalos brolis Mykolas. Bet šalia buvo mokytojai — dailininkai, kurie mokė ir vedė kilnių dailės kelių. Su dėkingumu prisimenu savo mokytoją dailininką A. Galdiką, kuris vadovavo grafikos studijai ir dėstė piešimą; jis supažindino su klasikinio meno pagrindais, ugde techninius įgūdžius, skatino dirbti. Pasirinkau grafiką. Mane traukė liaudies menas, jo tradicijos. Jis visada turėjo ir tebeturi įtakos mano kūrybai.

Besimokant Kauno meno mokykloje, karta naktį prikėlė policija. Nežinia ko ieškodama, išnaršė menką mano manta. Kitą dieną liepė ateiti į Miško gatvę 13 — ten buvo saugomo būstinė. „Ar priklausai Komunistų partijai?“ — klausė. Tada dar nebuvau Komunistų partijos narys. Bet pažangūs Kauno meno mokyklos dėstytojai ir mokinių veikla, matyt, kelė policijai nerimą. Iš tiesų, Kauno meno mokykloje tuo laikotarpiu veikė pagrindinė revoliucinė menininkų kuopelė, kuri leido slaptą satyros žurnalą „Suota“ (1934—1936), legaliai turį mokslievių pažangią veiklą vystę savivalpos organizacija „Trys tulpės“.

Kai 1933 m. baigiau Kauno meno mokyklą, paskyrimo dirbti mokytoju negavau. Apie metus dirbau Lietuvos Raudonojo kryžiaus žurnale vaikams „Žiburėlis“, bendradarbiauau demokratinės krypties „Kultūros“ žurnale, po kariuomenės pradėjau dirbti graveriu „Spaudos fondo“ lito-grafijos dirbtuvėse, paskui perėjau į „Spindulio“ spaustuve. Dirbti buvo sunki darbas nekūrybiškas, bet rinktis nebuvo iš ko. Čia bedirbdamas ir sutikau Tarybų valdybos atkūrimą Lietuvoje, o vėliau persikėliau gyventi ir dirbti į Vilnių.

Mano pasaulėjautai kažkiek turėjo įtakos ryšys su „Kultūros“ žurnalu: čia reikiama demokratinės pažatūros padėjo suburti formotus kūrybos kryptingumui. Žurnalo puslapiuose rasdavau Ketes Kolvic, Gergo Groso ir kitų užsienio dailininkų pažangios socialinės tematikos darbus.

Atmintinas žingsnis gyvenimo ir kūrybos pradžioje — 1934 m. grupė pažangių Kauno mokyklos auklėtinių išleido albumą „Žingsnis“. Jame buvo įdėta ir grafikos darbai: V. Mackevičiaus, B. Motuzos-Matuzevičiaus, I. Trečiokaitės, L. Vaineikytės ir kitų. Mano čia buvo gravūra „Križė“, kurią išrašiau medyje, besimokydamas meno mokykloje. „Križė“ vaizdavo varžytynes — konkrečią socialinę situaciją iš buržuazinio Lietuvos kaimo.

Mane visada jaudina lietuvių liaudies XVIII—XIX amžių grafika. Kurdamas medžio gravūras, siekiu tikslaus piešinio, noriu jame išreikšti meninę tiesą. Mano kūrybinė tema — liaudies gyvenimas, jos darbas, liaudies dainų grožis, senoji Vilniaus architektūra, grožinės literatūros kūrinių iliustravimas.

Zinau, kad žmonėms patinka mano grafikos darbai liaudies dainų motyvais. Iš tiesų, liaudies dainose — tiek daug poezijos, apibendrinimų. Kritikų žodžiais: „Kuzminskio raiziniai šia tema aiškūs, paprasti ir kartu sukaupti, rimti, poetiški, o visa tai būdinga lietuvių lyrinėms dainoms“.

Mano kūrybinę pasaulėjautą veikė rusų dailės meistrų tarybinių grafikų V. Favorskio, A. Kravčenkos menas. Su V. Favorskiu vėliau ir asmeniškai susipažinau. Nuo jaunystės laikų domiuosi dailininko F. Mazerelio kūryba. Prieš kelerius metus pabuvojau jo muziejuje Bruselyje. Tai įdomus dailininkas, pasakojantis apie gyvenimą vaizdų ciklais.

Kartais ciklais kuriu ir aš. Tai Vilniaus miesto vaizdų serija, kuriuos raiziau nuo 1942 metų. Ir anksčiau esu kūręs V. Lenino atvaizdą. Lankiausi prie Volgos, Uljanovske. Iš ten irgi gimė ciklas darbai. Dabar baigiau raizyti medžio gravūru triptiką „Vilniaus stotisi“, kuriame yra ir V. Lenino atvaizdas.

Per savo kūrybinį kelią niekada nesitraukiau nuo knyginės grafikos. Pradėjau vaikiška knygute „Senelis ir senučė Gaidžiukas ir vištytė. Pupa ir žirnis“. Tai buvo 1939 m., kai ant litografinių akmenų padariau šios knygelės iliustracijas.

Kiek per prabėgusius metus apipavidalinta knygu, išrašyta iliustracijų užsklandų, atsklandų... Iliustruoti K. Borutos „Baltaragio malūnas“ (1945), S. Neries „Eglė, žalcis karalienė“ (1946), T. Tilvyčio „Ušynė“ (1951 ir 1962), A. Baranausko „Anykščių šilelis“ (1952), E. Mieželaičio „Broliška poema“ (1953), A. Strazdo eilių rinktinė (1955—1957) ir t. t. Dabar raiziau iliustracijas V. Krevės „Raganui“.

Klausiate, ar viskas visada taip sekėsi? Kažin. Štai prieš keliolika metų buvau išrašęs iliustracijas J. Baltušio „Parduotoms vasaroms“. Nepriėmė...

Klausiate, ar esu laimingas? Taip, kai dirbu. Ir kai sekasi, ir kai nelabai. Pats darbas turbūt ir yra laimė.

Jūs — ilgametis Lietuvos TSR dailininkų sąjungos valdybos pirmininkas. Jūsų mintys apie lietuvių tarybinės dailės pasiekimus ir problemas. Kokie postininkai pastebimi šiuolaikinėje lietuvių dailėje? — Beveik dvidešimt metų tenka dirbuotis LTSR dailininkų sąjungoje. Per tiek metų visko būta: ir ginčių, ir džiaugsmo, ir kartėlio. Tačiau iš viso lietuviškos dailės reikalai nėra blogi: respublikos dailininkai turi ką parodyti ir Tarybų Lietuvos darbo žmonėms, ir reiklimes Tarybų Sąjungos sostinės Maskvos dailės mylėtojams, ir kitų broliškų respublikų žiūrovams.

Mano buvę mokiniai tapo kolegomis, daugelis jų — gabūs dailininkai, darbštūs, pilietiškai žmonės. Talentinga TSRS valstybinės premijos laureato grafiko Stasio Krasausko kūryba. Tai ryški meninė individualybė. Ir tai, ką jis per palyginti neilgą savo gyvenimą padarė — ilgam laikui. Savita maniera S. Krasauskas sukūrė didelės meninės vertės kūrinių, pagrįstų prasmingu turiniu ir realistine forma. Jo kūryba tarytum atspindi visos lietuvių grafikos pasiekimus. Išvardinsiu nors kelis grafikus: V. Jurkūnas, A. Kučas, A. Makūnaitė, B. ir A. Steponavičiai, S. ir V. Valiai, R. Gibavičius, A. Skirytė, J. Galkus, V. Kaušinis. Jie pėnė TSRS ir respublikinės premijas, Leipcigo medalius, Bratislavos „Auksio obuolius“ ir t. t.

Dailės kūriniai, sukurti lietuvių dailininkų, puošia ne vien mūsų respubliką. Štai J. Mikėno skulptūra „Pirmosios kregždės“ buvo eksponuota tarptautinėje parodoje Monrealyje „Ekspo-67“. Dabar ją ruošiamasi pastatyti Vilniuje, ant Neries kranto, netoli Revoliucijos muziejaus.

Lenino premijos laureato skulptoriaus G. Jokūbonio sukurtas V. Lenino paminklas stovi Maskvoje, A. Stoškaus vitražas šviečia Uljanovsko

memorialinio centro salėje. Daug kitų dailės šakų dailininkų darbų džiugina žiūrovus įvairiuose šalies miestuose ir užsienyje.

Lietuvių dailininkų darbai dalyvauja sąjunginėse parodose, mūsų menininkai kviečiami į užsienyje rengiamas parodas. Čia galima paminėti tapybos ekspozicijas, buvusias socialistinėse šalyse, Italijoje, Suomijoje, Vakarų Berlyne, šiame — Bulgarijoje. Grafikų, taikomosios dailės atstovų darbų dar daugiau kur pabuvoję.

Dabar turime žymiai geresnes sąlygas eksponuoti dailės kūrinius savo respublikoje. Eilėje didesniųjų respublikos miestų yra geros patalpos parodoms rengti. O Vilnius tapo netgi savotišku dailės centru, ypač tapytojams. Vilniaus parodų rūmuose rengiamos Pacaltio tapybos trienalės, organizuojamos įvairios sąjunginės, broliškos respublikų ir užsienio dailės parodos.

Pastaraisiais metais mūsų dailininkų tapytojų A. Savicko, J. Svažo, V. Ciplijausko, S. Jusonio, S. Veiverytės kūrinių parodos buvo surengtos Maskvoje. Tai aukštas šių dailininkų darbo įvertinimas ir kartu didelė atsakomybė partijai, darbo žmonėms.

Įvertinant tai, kas padaryta, džiugiantis pasiekimais, matome ir ko trūksta: ravyzdžiui, tapyboje — figūrinių kompozicijų istorine-revoliucine tematika, socializmo laikotarpį atspindinčių drobių. Kartais, beisvalkant formos niuansų, užmiršamas tematikos kryptingumas. „Beldėjūku-mas, pasaulėžiūros neaiškumas, atitrūkinio nūsio aiškiaus klasinio istorinių įvykių ir figūrų vertinimo gali padaryti žalos net talentingų žmonių kūrybai... Partija nebuvo ir negali būti abejinga mūsų meno idėjiniams kryptingumui“, sakoma TSKP Centro Komiteto Ataskaitiniame pranešime XXVI suvažiavimui.

Yra dailininkų, kurie, laikydami save „novatoriais“, neigia tradicijas, ankstesnių dailės meistrų kūrybinį palikimą. Tuo tarpu patys tikrai blaškosi, nieko rimtesnio, svaresnio nesukurdami. Manau, kad, kas lengvai padaroma, greitai ir praeina, nepalieka pėdsakų. Namas būna geras, jei stiprus pamatai. Ir mene, manau, reikia remtis tuo, kas kitų jau sukūrta, savo žodį sakant ne tuščioje vietoje, o savaip transformuojant, perjaučiant senoji meno palikimą. Žinoma, reikia ieškoti savo kelio. Ir jei turėsi ką pasakyti žmonėms, tą kelią tikriausiai rasi. Tai priklauso iš esmės nuo menininko asmenybės.

Siuo metu LTSR dailininkų sąjungoje yra 667 nariai. Apie 350 narių priskaičiuoja jaunųjų dailininkų susivienijimas. Tai iš tiesų gausi organizacija. Iš jos narių pagrįstai laukiama brandžių darbų.

Apie jaunųjų dailininkų susivienijimą galima pasakyti daug gera, bet jaunųjų atsisakymas kelia nemažą abejojimą. Kai buvome drauge, glaudžiau kartų perimamumas, turėjome didesnę įtaką jauniesiems. Reikia apie tai pagalvoti, ruošiantis Lietuvos dailininkų sąjungos X suvažiavimui, kuris įvyks ateinančių metų pavasarį.

Jūs, profesoriau, jau 40 metų — pedagogas, savo patirtį perduodate Valstybinio dailės instituto studentams. Kaip vyksta dabartinės jaunųjų menininkų kartos parengimas kūrybai ir gyvenimui?

1941 m., persikėlęs į Vilnių, pradėjau dirbti laborantu Dailės akademijos (tada taip vadinosi Valstybinis dailės institutas) Grafikos katedroje. Per mano darbo laiką išaugo jau dvi dailininkų kartos. Šiuo metu IV ir V kursų studentams dėstau kompoziciją, vadovauju jų diplominiams darbams. Esu kviečiamas į Maskvos V. Surikovo, Leningrado I. Repino dailės instituto valstybinių egzaminų komisijas, dalyvauju, kai jie gina diplominius darbus Rygos dailės akademijoje. Taigi jaunimą pažįstu neblogai. Ir galiu drąsiai sakyti, kad bręsta vėl nauja jauna, gabi dailininkų karta. Vienas iš dabartinių mano diplomantų — būsimasis grafikas Saulius Valius teikia daug vilčių: gabus, darbštus, viskuo domisi, nepraleidžia nė vienos įdomesnės parodos. Tokių studentų, žinoma, nemažai.

Tačiau yra studentų, o ir jaunųjų dailininkų, kurie daugiau kalba, negu dirba. Padaro įdomesnę detalę, ir jau patenkinti savimi, giriasi. O esmės, visumos tokiame darbe kartais ir nėra, viso portreto padaryti nesugeba.

Ir savo dažnai nepagrįstas pretenzijas kai kurie jaunieji nevengia garsiai reikšti. Bet visiems žinoma, kad pretenzijų niekas nelaiko menu. Dailininkai niekada nėra atostogų. Reikia dirbti, darbas įrodyti savo pasiekimus.

Jau baigti statyti nauji Valstybinio dailės instituto rūmai, kuriuos persikėlė keli fakultetai. Neseniai apie šimtą dailininkų gavo nutaigas dirbtuvėse. Taigi ir materialinės dailininkų sąlygos nuolat gerėja. Yra galimybės kasmet rengti teorines konferencijas, seminarus, išvykti į respublikos gamyklas, kolūkius ir ten kūrybiškai padirbėti.

Labai svarbus estetiškas tarybinio žmogaus auklėjimas. Jūsų požiūris į šioje srityje turimus pasiekimus. Ko reikėtų toliau gražinanai žmonių gyvenamą aplinką, ugdant jų grožio suvokimą?

Respublikos dailininkai, bendradarbiaudami su kitų meno šakų kūrybiniais darbuotojais, stengiasi kuo daugiau nuveikti, tenkinant dvasinius tarybinio žmogaus poreikius. Jau Dailės instituto studentai mokomi padėti darbo žmonėms giliau suvokti ir pajusti aplinkos grožį, jo reikšmę gyvenime. Dabar instituto studentai šefuoja Salčininkų rajoną. Čia prie vidurinės mokyklos jie padėjo gražiai sutvarkyti skverą, pagelbsti apipavidalinant mokyklos patalpas. Tai tarytum pirmoji visuomeniškumo pakopa būsimiems dailininkams užmezgant ryšius su darbo žmonėmis.

O iš viso, sumuojant respublikos dailės pasiekimus, pritaikant dailę gyvenime, padaryta nemažai. Gražių pasiekimų turi skulptoriai, sukūrę didingų monumentų, architektūrinių ansamblių. Daugėję skoningai sutvarkytų aikščių, parkų, kuriuose gausėja meniškai išraiškingų, vykusiai įkomponuotų skulptūrų. Tačiau norėtusi, kad kai kurie meniniai akcentai ir jų aplinka būtų geriau prižiūrimi. Šia prasme galima pasimokyti iš Klaipėdos miesto, kuriame ypač rūpinamasi estetinė aplinka, o Mažvydo parke po kasmet rengiamų skulptorių kūrybinių stovyklų dailininkai palieka vis naujų savo kūrinių. Klaipėda pasižymi ir fontanų grožiu bei gausumu.

Skulptoriai G. Jokūbonis, N. Petruilis, K. Bogdanas sukūrė reikšmingų darbų vystant lietuvišką leninizmą. Šį rudenį Druskininkuose atidengta dailininko N. Petruilio sukurta V. Lenino skulptūra. Mūsų vitražo meistrai taip pat pelnytai garsūs. A. Stoškaus vitražas „Tėvynė“ puošia Lenino memorialą Uljanovske, K. Morkūno kompozicija — Kryžkalnio pergalės monumente. Bet iš viso vitražo darbų respublikoje per mažai — trūksta užsąymų.

Įspūdingą, menišką freską „Mūsų kraštas“, kuri puošia Lietuvos žemės ūkio ekonomikos mokslinio tyrimo instituto patalpas, sukūrė dailininkė S. Veiverytė ir jos mokinės N. Daškova ir A. Banytė. Kaip žinoma, ji įvertinta TSRS valstybine premija.

Visuomeninius interjerus vis dažniau papildo meniškai taikomosios tekstilės dailininkų išausti kilimai ir gobelenai, ugdantys estetinį žmonių skonį, subtiliai puošiantys patalpas. Šioje srityje vaisingai dirba J. Balčionis, B. Jokūbonienė, M. Svažienė, R. Jasudytė ir daugelis kitų dailininkų.

Dailininkų keramikų darbai taip pat atlieka savo meninę funkciją, vysto žmonių grožio suvokimą. Tai J. Adomonio, A. Lauciaus, A. Ličkutės, L. Strolio, L. Sulgaitės, kitų dailininkų meninės keramikos darbai. Jie šiuolaikiški ir liaudiški, gražūs ir patogūs buitje.

Dailininkų ryšiai su miesto ir kaimo darbo žmonėmis nuolat stiprėja. Nuolat rengiamos dailininkų kūrybinės stovyklos miestuose ir ūkiuose. Joms pasibaigus, dailininkai įstaigoms, ūkiams, organizacijoms palieka savo darbus. Taip darbo žmonės nebesitenkina vien aplanke meno paroda. Jie jau patys nori savo namuose turėti pamėgto ar pažįstamo dailininko darbą. Šitai padė pamažu ateina į kiekvieno namus, pas atskirą žmogų. Šefuojant darbo žmones, ypač gerai dirba Dailininkų sąjungos kaimo šefavimo komisija: ūkiuose kasmet rengiamos kūrybinės stovyklos, vyksta darbu parodos.

Tradicinės ir populiarios miestuose ir rajonuose yra „Dailės dienos“, kurių metu vyksta dailės darbų mugės, demonstruojamos meno kūrinių skaldės, maždaug po dvi savaites dirba kūrybinės grupės. Štai šį rudenį Druskininkuose dirbanti dailininkų grupė paliko miestelį kelis savo darbus. Panašiai daroma kasmet, tikta keičiant geografinę Dailės dienų vykymo vietą. Šitokių būdu vis daugiau žmonių pažįsta meną ir menininkus iš artiau. Tai irgi viena iš estetiško darbo žmonių auklėjimo formų.

Praėjusį pavasarį Šiauliuose įvyko Dailininkų sąjungos valdybos išvažiavimas plerumas, apsparvėtas klausimą „Dailės vaidmuo idėjiniame estetiame darbo žmonių auklėjime“.

Kalbėjosi B. BARTUSEVIČIŪTE

Žiemos tyla Lietuvoje

S. Ešmanavičius [Vilnius] nuotraukas

Dvidešimt penkerius metus Mažeikių „Ventos“ baldų gamybiniam sąjunginiam dirba Regina Malakauskienė. Ji dienos išdirbio normas įvykdo 120—130 procentų. Komunistė dirba ne tik našiai, bet ir kokybiškai. Ji ne kartą yra tapusi

socialistinio lenktyniavimo nugalėtoja. Komunistinio darbo spartuole, jaunimo globotoja Regina Malakauskienė dirba jau aštuoniasdešimt antrų metų sąskaita. J. GIRINTIS R. Malakauskienė.

Nasiu darbu vienoliktojo penkmečio antruosius metus pasiūnka Vilniaus plastmasinių dirbinių gamykla. Siemet du ketvirtius iš eilės buvo sąjunginio socialistinio lenktyniavimo nugalėtoja. Kolektyvo darbininkai pažadėjo pagaminti viršum plano 1000 tonų plevėles ir plataus vartojimo gaminių už 200 tūkstančių rublių. Gerai vykdo šiuos įspareigojimus ekstruzijos cecho komunistinio darbo spartuo-

lis, ekstruderio mašinistas Jonas Suslavičius, vadovaujantis pamainos brigada, gaminančiai plevėles. Jis kartu su brigada įsipareigojo iki metų pabaigos viršum plano pagaminti 2 milijonus kvadratinų metrų plevėles, užbaigti penkmetį per 4 metus. Darnus kolektyvas dabar dirba 1982 metų kovo mėnesio sąskaiton. L. SOROKA Autoriaus nuotraukoje: mašinistas J. Suslavičius.

KIEKVIENAS MEDIS—PASAKOS PRADŽIA

Pranas MERKININKAS

SNIEGINIAI LAIŠKAI

Kiekvienas medis — pasakos pradžia. O visas miškas — pasaka be pabaigos. Žiema, įtępusi tvirtai vadžias, į priekį veržiasi be atvangos.

Na, bėkite smarkiau, melsvi žirgai, Ko jūs sustojote pusnį miške? Aš noriu pasaką skaityti ilgai Žaliom raidėm snieginiam laiške.

Rašykite, sniegenos, margi geniai. Jau saulė suka vakarop...

... Tik, žiū, kažkas sujudo... Kas tenai? Tai baltas žirgas per pusnį — op-op!

V. Daraskevičiaus nuotr.

KAD ŽUVIS NEGESTŲ

Mokslininkai nustatė, kad užmigdyti gyvūnai galime išlaikyti labai ilgai. Sugautos žuvys panardinamos į vandenį, persotinti angliaodgėmis. Angliaodgės dujos pro žuvų žiaunas patenka į vidaus organus ir koaguliuoja su baltymais. Žuvis užmiega, bet nežūva. Pasauli jai ištraukiamos iš vandens ir dedamos į hermetinius indus su gryna angliaodgėmis. Bandytais nustatyta, kad tokiosios indose žuvis gali miegoti iki 100 dienų ir ilgai išlaikyti sandėliuose, — rašoma Japonų žurnale „Sekuchin Koge“.

UNIKALUS ATLASAS

Australijos nacionalinės bibliotekos archyvuose rastas vienas seniausių pasaulio atlasų, žinomas kaip Donkerio Jūrų atlasas. Specialistai mano, kad tai vienintelis iki mūsų laikų išlikęs kopijinis atlasas, kurį 1659 m. Amsterdamo išleido Hendrikas Donkeris. 19 atlaso žemėlapių vaizduoja pasaulį tokį, koki žmėnėms jį matė prieš 320 metų. Australija atlyso epibrachta tik apytiksliai — vakarinė ir dalis pietinės pakrantės. Likusi žemyno dalis buvo „baltas dėmelis“. Taip ji ir atrodo atlaso.

SUPERKONDORAS

Argentinoje, netoli Buenos Airių, mokslininkai aptiko kaulus miškininko paukščio, gyvenusio orlė 5—8 mln. metų. Paleontologai sugėbė, jo kaulus, kaip atrodo iš paukščio ir kokio buvo dydžio. Pasaulio sparnuočių milžinas buvo 3,3 m ilgio, 1,8 m aukščio, jo išskleisčių sparnų ilgis 7,6 m, svoris — 72—77 kg. Miškininkas paukštis daug kuo primena kondorą. Gyvenantį Andų kalnuose kondoras sveria 15 kg, jų išskleisčių sparnų ilgis apie 3 m. Mūsų planetoje šiuo metu tai palyg didžiulis skraidantis paukštis.

INKŲ PALIKUONYSI

Tarp daugelio Brazilijos etninė grupių išsiskiria indėnų gentis janomai: jų oda, plaukai ir akys tvisesnės. Antropologų manymu, janomai gali būti inkų palikuonys. Inka kadaise gyveno didelėje šiuolaikinės Peru valstybės teritorijoje ir buvo išstumi iš šios žemės XVI a., patirėdūs čia ispanams. Pasak mokslininkų, janomai tade buvo visai izoliuoti džiunglėse ir ilgai neteko savo buvusios turtingos kultūros.

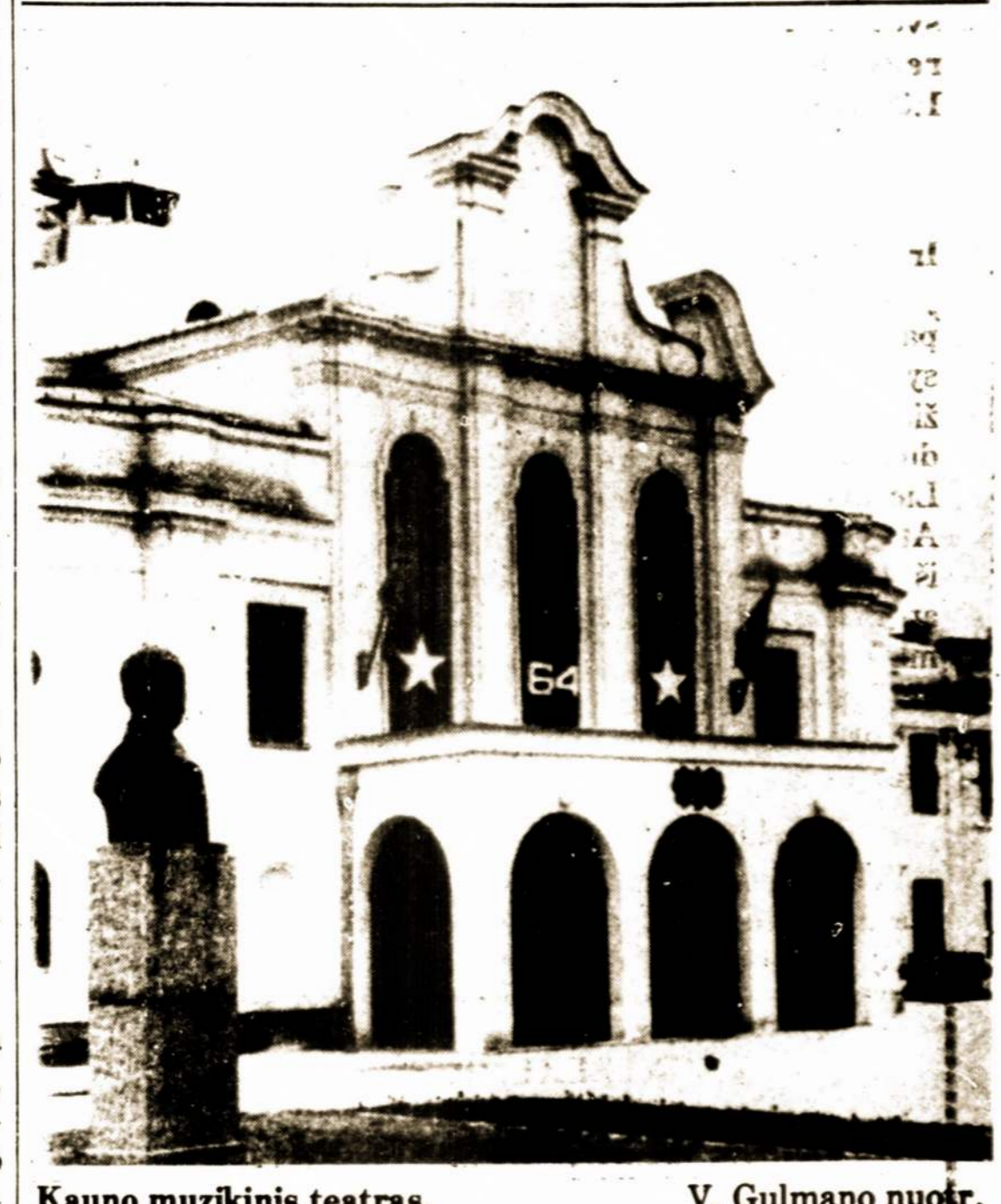
Kodėl turtuoliai žudė vaikus

Senovės Kartaginoje dievams būdavo aukojami vaikai. Tačiau toji tradicija galėjo būti labai pravarti ekonomiškai, — spėlioja archeologas L. E. Steigeris iš Chicago universiteto Rytų instituto. Pastaruosius penkerius metus Steigeris kasinėjo kapinyną prie Tuniso, atkasė ir ištyrė apie 20 tūkst. urnų, kurias priskyrė VII—II a. pr. m. e. Kiekvienoje 45 cm aukščio urnoje jis rado gyvulių arba 1-3 vaikų degintus palaikus. Beveik visi sudegintieji vaikai buvo iki 3 metų amžiaus, tik keli 7-10 metų.

Archeologiniai duomenys rodo, — sako tyrinėtojas, — kad didžiulia vaikų aukojimo metu gulėjo ramiai ant nugaros, dėl ko galima spėti juos buvus nužudytus, apsvaigintus vaistais ar surištus. Tariant vienus palaikus, net buvo nustatytas specifinis vidinės ausies plyšimas, ir tai paneigia iki šiol vyravusią nuomonę, kad jie buvę sudeginti po natūralios mirties. Steigeris nustatė, kad vaikų palaikai daugiausia buvo urnose, kurios priskiriamos artemesniam laikotarpiui, iki 400 m. pr. m. e., o senesnės, iki VII a. pr. m. e., — daugiausia gyvulių palaikai. Kodėl pasikeitė paprotys? VII a. pr. m. e. Kartagina dar tikėtai kilo ekonomiškai, joje nedaug tebuvo gyventojų. Jeigu žmonių ir taip mažai, kam žudyti savo vaikus? Todėl kartaginiečiai, kilę iš tu pasaulio kraštu, kur gyvavo paprotys aukoti dievams savo vaikus, pakeitė juos gyvuliais. Apie IV a. pr. m. e. Kartagina virto ketvirtuo milijono gyventojų metropoliu. Ištyręs paminklus, pastatytus virš laidojimo urnų, ir vaikų, ir gyvulių, Steigeris priėjo išvadą, kad šis paprotys buvo praktikuojamas daugiausia pirklių ir diduomenės, žemės valdytojų. Ekonomikai tvirtėjant, —

sako mokslininkas. — Šie žmonės pasinaudojo vaikų aukojimo papročiu, kad išlaikytų savo socioekonominį statusą. Sumažinę paveldėtą turtą sukcentruota, neišsklaidyta. Tai rodo ir tas faktas, kad didelės žemės valdos aplink Kartaginą daug šimtmečių išliko nėsusmulkintos, — rašoma žurnale „Science Digest“.

„Mokslas ir gyvenimas“

Kauno muzikinis teatras.

V. Gulmano nuotr.

Lietuvių kilmės problemos

DR. REGINA KULIKAUSKIENE

Kas mes ir iš kur mes? Šis klausimas dominuoja kartą kartas. Ieškant jį atsakymo, atskirais laikotarpiais buvo sukurti įvairių teorijų, kilidusių lietuvių iš romėnų, alanų ir herulų, arba trakų-rygų. Kiekviena iš teorijų atsirado tam tikrame visuomenės ir mokslo išsivystymo etape, esant tam tikroms politinėms aplinkybėms. Istorikai stijoje ir tebesijoje per kelis amžius sukauptas žinias, ieško giminių, gėnčių ir tautų vardu, užrašytų seniausiose raštuose ir kronikose, bando juos susieti su dabartine lietuvių tauta, stengiasi išaiškinti sudėtingus istorijos vingius. Tačiau vieni istorikai yra bejėgiai išspręsti šį klausimą. Pagrindiniai talkininkai šioje sudėtingoje problemoje yra kalbininkai, archeologai ir pagaliau antropologai. Turbūt neatsitiktinai XIX a. susiformavusi lyginamoji kalbotyra davė mokslinį pagrindą lietuvių kilmės aiškinti. XIX a. pab. — XX a. pr. pradėti tirti baltų ir kaimyninių tautų kalbų ryšiai. Susidomėjimas vietovardžiais, kaip istoriniu šaltiniu, davė svarbių duomenų. Lietuvių kilmės aiškinimas tampa indoeuropiečių ir visų baltų problemas dalimi. Pradedant kalvirtoju ir ypač penktuoju šio amžiaus dešimtmėčiu, į šiuos tyrinėjimus gyvai įsilieję archeologai, kurie šiuo metu, galima sakyti, yra tų tyrinėjimų avangarde. Ypač plačių tyrinėjimų šis klausimas susilaukė taryciniais metais. Vykdamas gamtos ir visuomenės mokslų koordinavimo tarybos prie Lietuvos TSR MA Prezidiumo 1977 m. liepos mėn. 1 d. nutarimą „Dėl tolesnio visuomenės mokslų vystymo ir koordinavimo“, 1977 m. pabaigoje, MA Istorijos institutui vadovaujant, buvo sudaryta probleminė grupė lietuvių kilmės problemoms tirti. Pirmą kartą ši svarbi problema pradėta nagrinėti kompleksiskai. Tyrinėtojų grupę sudaro kalbininkai, archeologai, antropologai, istorikai, etnografai — žymiausias respublikos pajagos. Grupė dirba jau trejus metus. Pirmieji metai buvo skirti organizaciniam reikalavimui, buvo sudaryti planai, numatyta tematika. 1979 m. šia tema surengta konferencija-seminaras. Šiais metais iš spaudos išėjo straipsnių rinkinys „Iš lietuvių kilmės problemų“, parengtas šioje konferencijoje-seminare. Šis rinkinys yra konferencijos ir seminaro tris svarbiausius chronologinius tarpinius: 1. Pati tolimiausia baltų (prabaltų, orobaltų) praeitis

2. Išsiferencijavusių baltų epocha — atskiros baltų gentys bei jų junginiai. 3. Lietuvių tautybės (tautos) susidarymas ir tolesnis jos likimas. Tyrinėjimų programa, kaip matyti, labai plati ir sudėtinga. Tačiau neišviniškus baltų kilmės, jų susidarymo laiko ir teritorijos, kuriose šis procesas vyko, neištyrus atskirų baltų gentių bei jų junginių, nieko konkretaus negalima pasakyti ir apie lietuvių ar kitos baltų tautos formavimosi procesą. Todėl neatsitiktinai pastaruoju metu daug dėmesio skiriama baltų susidarymui, triama pati seniausia jų praeitis. Šie tyrinėjimai atspindėjo 1977 m. Rygoje ir 1981 m. kovo mėn. Vilniuje vykusiose tarptautinėse baltų etnogenozės ir jų etninės istorijos konferencijose. 1980 m. Rygoje pasirodė dvi knygos, kuriose paskelbta 1977 m. konferencijos medžiaga. Numatyta išleisti ir Vilniuje vykusios konferencijos darbus. Šiuo metu yra paskelbtos konferencijoje skaitytų pranešimų tezės. Atliktas darbas, be abejonės, yra svarbus baltų etnogenozės tyrinėjimų etapais. Šiuo metu jau pradėta ryškėti galėtos sudėtingo etninio proceso, užibaigusio lietuvių tautybės susikūrimu. Suprantama, kad turime dar daug baltų dėmių, nemažai hipotezinių sprendimų, nuomonių skirtingo, tačiau apmėtai jau yra. Kaip atrodo lietuvių kilmės klausimas, remiantis dabartinių tyrinėjimų duomenimis? Pirmiausia reikia atskirti prie pirmojo nagrinėjamos problemos etapo — baltų susidarymo. Kalbininkų teigimu, baltai, kaip savarankiška etnokalbė indoeuropiečių grupė, susiformavo II tūkstantmetyje pr. m. e. Archeologai tai sieja su virvelinės keramikos kultūros išplitimu, tačiau pastaruoju metu daugumas autorių pabrėžti, kad šiame procese didelį vaidmenį suvaidino senieji vietiniai subsistatai. I tūkstantmetyje pr. m. e. baltus randaime išplitusius didelėje Rytų Europos teritorijoje, nuo pietrytinio Baltijos jūros pakraščio vakaruose iki Okos aukštupio ir Dnepro vidurupio rytuose. Kalbininkai ir kultūrinio požūrių ryškūs šaltiniai skirtingai, kurie ypač išryškėja I tūkstantmetyje pr. m. e. Tuo metu baltai išsiskiria į tris stambias dialektines-gentines grupes: vakarines, centrinę ir Dnepro. Vakarinę grupę jungia pilkapių kultūra, paplitusi tarp Vyslės ir Nemuno (prūsų, galindų ir jotvingių kultūra). Tai sutampa su kalbininkų teiginiu, kad baltų protėvis irimas praei-

dėjo V a. pr. m. e. Pirmiausia atskyrė vakariniai baltai — prūsų bei jotvingių kalba, kalbininkų laikoma periferine tarpe. Baltiškoje arealo centrinę grupę sudarė lietuvių-latvių pirmtakai, palikę brūkniuotosios keramikos kultūrą (dabartinė Lietuva, dalis Latvijos ir Baltarusijos). Ši kultūra susidarė I tūkstantmetyje pr. m. e. ir ypač ryškiai tapo pirmiausia m. e. amžiais. Į rytus nuo šios centrinės grupės išsiskyrė trėčioji savita Dnepro baltų grupė, kuriai priskiriamos tokios archeologinės kultūros: Dnepro-Dauguvos kultūra, aukštutinės Okos srities ir Juchnovo kultūra Padesnyje. Visoms trims kultūroms, vadinamoms Dnepro baltų vardu, buvo būdingas dialektinis bendrumas, tačiau šios grupės dialektai rašytinės istorijos liūky nepasiekė. Kai VII a. baltų orokabė galutinai suiro, Dnepro grupėje jau buvo įsikūrę migraciniai slavai. Tuo būdu lietuvių pirmtakai reikia ieškoti brūkniuotosios keramikos kultūroje, kurią paliko centrinė baltų grupė. Tad priartėjame prie antro tiriamosios problemos etapo — išsiferencijavusių baltų gentių epochos. Pirmiausia mūsų eros amžiais dabartinėje Lietuvoje ir Latvijos teritorijoje archeologai išskiria keletą kultūrinių sričių (daugiausia pagal laidojimo bei atskirų medžiaginės kultūros sričių savitumus), kurioms bandomos sieti su atskirais baltų gentių bei jų junginių vardais, žinomais iš ankstyvųjų rašytinių šaltinių, kaip antai: kuršiais, žiemgaliais, letgaliais, sėliais, žemaičiais, lietuviams. Nors šioje srityje jau nemaža padaryta, tyrinėtojų dar laukia didelis darbas. Tik kompleksiskai galima iširti atskirų baltų gentinių junginių susidarymą, jų gyvenimą teritorijai ir pasekti jų likimą per kelis šimtmėčius. Ligi šiol atskirų gentinių junginių buvo tirti skyrimo atskiroje teritorijoje ir skyrimu Lietuvoje. O jų kuršiai, žiemgaliai, sėliai buvo apibūdinami mažesniu dabartinės Lietuvos ir Latvijos plotais. Be to, tyrinėtojų nuomonės skiriasi ir dėl atskirų kultūrinių sričių išsiskyrimo laiko bei vietos ir dėl atskirų gentių lokalizavimo. Todėl ir šių metų konferencijoje Vilniuje ypač buvo pabrėžtas reikalingas toliau kompleksiskai tyrinėti atskiras išsiferencijavusias baltų gentis bei jų junginius, išaiškinti, kurie iš jų tapo atskirų baltų tautų branduoliu. Tenka grįžti prie brūkniuotosios keramikos kultūros. Tai sritis, kurioje pirmiausia išsiskiria dvi didelės jos grupės — rytinė ir vakarinė. Kaip tikėtai pastarajai priklauso Rytų Lietuvoje paplitusi pirmųjų m. e. amžių brūkniuotosios keramikos kultūra. Tačiau — čia ji nėra vienalytė, laikant lietuvių tautybės šakų pastaruoju metu išskirta lokalinė šios kultūros grupė, kurios pagrindinis paplitimo arealas — Neris baseinas. Vakaruose jį siekia Sventosios upė ir Nemuno vidurupis. Šiaurėje ši kultūra epima nemažus plotus dešiniame Neris krante (pats šiaurinis takas būtų apie Utengą). Nuo čia šios brūkniuotosios keramikos kultūros lokalines ryšias riba ejo Neris aukštupio kryptimi, pietuose siekė Minsko rajoną ir Lydą. Čia pravarau paminėti kalbininko K. Kuzavino pateiktą hipotezę, kad krašto pavaidėjimas Lietuva kilęs nuo hidronimo Lietava-Lietauka, dešiniojo Neris kranto. Vadinasi, toje teritorijoje randaime ir hidronimą, davusį vardą visai tautai. Savaime kyla klausimas, kokios baltų

gentys gyveno likusioje dabartinės Lietuvos teritorijoje ir iš dalies Latvijoje, suvaidinusios žymų vaidmenį lietuvių tautybės susidarymo procese? Bemaž visi tyrinėtojai yra vieningos nuomonės, kad didelėje Lietuvos ir Latvijos pajūrio dalyje pirmiausia m. e. amžiais gyvenusios gentys, palikusios plokštinių griautinius kapus, apėdus tarpusavyje besijungiančias akmenų vainikas, sudarė vėliau rašytiniuose šaltiniuose minimų kuršių branduolį. Pats centras buvęs Klaipėdos ir Kretingos rajonai. Nemuno žemupyje lokalizuojami sklavai, labai artimi savo materialine kultūra kuršiams. Lietupės baseine gyvauta žiemgalių, kuriems priskiriami pirmųjų m. e. amžių pilkapiai. Tačiau ligi šiol neišaiškinta nei rytinė kuršių, nei pietinė žiemgalių gyventos teritorijos riba dabartinėje Lietuvos teritorijoje. Suprantama, kad jei nebuvo pastovi ir laikui bėgant kito, išaiškinti šis procesas — artimiausias archeologų uždavinys. Vidurio Lietuvos ir centrinėje Zemaičijos dalyje susidurame su atskira kultūrine sritimi, kuriai būdingi plokštiniai kapinynai su griautiniais kapais. Ankštesniais (II—III a.) jie pasirodė dešiniame Nemuno pusėje, Sventosios, Neris ir Dubysos žemupio srityje. Iš čia ši kultūra plito vakaru ir šiaurės kryptimi, kur susidūrė su kuršiais ir žiemgaliais. Matyt, turėjo susidaryti tarp atskirų gentių kontaktinės zonos, tačiau šiuo klausimu dar reikia tolesnių tyrinėjimų. Dėl šios kultūrinės srities priskyrimo kurioms nors gentims, žinomoms ankstyvuosiuose rašytiniuose šaltiniuose, ir dėl tolesnio jos likimo yra pareikšta įvairių ir net prieštarų nuomonių. Pietvakarinėje ir pietinėje Lietuvos dalyje paplitę krosniniai kapai siedinami su jotvingiais. Labai svarbus lietuvių tautybės formavimosi etapas yra V—VIII amžiai. Kalbininkai yra vieningos nuomonės, kad centrinio baltų protėvis arealo termas emė diferencijuotis V—VII a. Tuo metu suskleidė ir lietuvių-latvių protėvis, buvusi viena iš centrinio baltų protėvis arealo tarmių. Būtinai pažymėti, kad pradedant VI a. visoje baltų teritorijoje pastebimi dideli tūk materialiniai, tiek dvasinės kultūros pakitimai. Labai pasikeičia to laikotarpio archeologinių kultūrinių sričių žemėlapis. Pajūryje išnyksta akmenų vainikai apie kapus, šiaurinėje Lietuvos dalyje pilkapių pakeičia plokštinių kapinynai, Rytų Lietuvoje brūkniuotąją keramikos kultūrą pakeičia pilkapių kultūra, kuri čia išlieka iki pat rašytinės istorijos laikų. Tyrinėtojai šiuos pilkapius neabejodami priskiria lietuvių gentims, kurios nuo I tūkstantmečio vidurio emė plačiai praktikuoti kremaciją. Paprotys deginti mirusiuosius iš Rytų Lietuvos emė plisti vakaru kryptimi į Vidurio Lietuvą — minėjame plokštinių kapinynų su griautiniais kapais sričių. Pirmiausia, jau V—VI a., šis naujas paprotys prasiskverbė į Nevėžio bei Neris žemupio sritis. Tuo pačiu metu pavienius degintinių kapų pastirodo tarp Sventosios ir Dubysos. Drauge su deginimo papročiu Vidurio Lietuvos gyventojai perime ir kai kuriuos materialinius kultūros reikšnius (lietuviško tipo pjautuvai, pentiniai siaurastėniai: kirviai ir kt.). Pastebimas ir atvirktinis procesas. Kai kurios papuošalų formos, būdingos Vidurio Lietuvai, parimamos rytinių kaimynų. Esant abipusei sąveikai, formuojasi didelis etninis junginys, apėmas visą Rytų ir Vidurio Lietuvą. Matyt, tuo metu vyko tam tikras baltų gentių persigrupavimas. Plintant lietuvių gentių įtakai vakaru kryptimi (šis procesas

bene ryškiausiai atspindi mirusiųjų deginimo papročio plitimą), dideli pakitimai vyksta plokštinių griautinių kapų kultūroje Vidurio Lietuvoje. Iš deginimo papročio plitimo matyti, kad didelė šią kultūrą palikusiu gyventojų dalis išlieja į besiformuojantį lietuvių etninį junginį. Tačiau griautinių kapų plitimas šiaurės ir ypač vakaru kryptimi (Tudo, kad kita dalis palapsniui kėlėsi į Vidurio Zemaičių, kur vėlesniu laikotarpiu, IX—XII a., tarp Dubysos ir Jūros aptinkame savitą plokštinių griautinių kapų kultūrą, kurią ne be pagrindo galima laikyti žemaičių branduoliu. Vadinasi, jų šaknų tekstų iškoti pačioje Vidurio Lietuvoje: Sventosios, Neris ir Dubysos žemupio srityje. Įdomių rezultatų davė šių griautinių kapų antropologiniai tyrinėjimai. Nustatyta, jog pirmoje I m. e. tūkstantmečio pusėje tarp Sventosios ir Jūros (plokštinių griautinių kapų srityje) gyvauta žmonių vieno antropologinio tipo, kuriam būdinga sustėmasi kaukolė su pabrėžtu ilgagalvišku kumu ir palyginti siauru, stipriai profiliuotu veidu. Rytiniuose šios kultūrinės grupės rajonuose, esančiuose greta Rytų Lietuvos pilkapių kultūros, pastebimi plėšiško tipo elementai, ypač vyrų kaukolių serijoje. Ar tai nebus lietuvių gentų pasistūmėjimo vakaru kryptimi rezultatas Vidurio Lietuvoje ir vėlesniais laikais, IX—XII a., nors vis daugiau ir daugiau stirdama bendrybė su Rytų Lietuvos sritims, archeologinėje medžiagoje pastebime kai kurių savitumų, išsiskiriančių iš senesniųjų (plokštinių kapai). Kalbininkai irgi išskiria vidurinės Lietuvos dalies dialektinius savitumus. Matyt, jie bus atsiradę dviejų baltų gentinių junginių sąveikoje. Apskritai IX—XII a. dabartinėje Lietuvos teritorijoje jau gana ryškūs du stambūs etniniai junginiai — žemaičiai ir lietuviai. Neatsitiktinai jau XI a. pradžioje (1009, 1040 m.) ankstyvuosiuose rašytiniuose šaltiniuose randaime užrašytą žodį Lietuva (Litua, Litva). Tada greičiausiai susiformavo du lietuvių dialektai — vakarinis rytinis. Žemaičiai, apgyvenę plotus tarp Jūros ir Dubysos, išsiskyrė savita materialine ir dvasine kultūra (griautiniai kapai, ryškiai išsiskiriantys moterų drabužiai, kai kurie papuošalai, simboliniai žirgų kapai ir kt.) Lietuviai, arba aukštaičiai, apgyvenę visą rytinę ir vidurinę Lietuvos dalį, praktikuoję kremaciją, sudėgintus karus laidojo su kovos žirgais, skirtingai puošė savo drabužius ir kt. Matyt, tuo metu vyko ir kitų baltų gentių, patekusių į ankstyvuosius rašytinius šaltinius, konsolidacijos procesas. Metraštyje „Povest vremennykh let“ išvardijamos šių gentių sąjungos dabartinėje Lietuvoje ir Latvijos teritorijoje: Lietuva, Ziemgalia, Kurša, Letgalia, Lyva. Matyt, jos visos buvusios lygiavertės, kai Būga jas vedino tautomis. Be abejonės, šios būgų susidarymo iš mažesnių gentų. Tačiau tolesni jų likimą nulėmė vykęs žymūs poslinkiai ekonominiame gyvenime ir visuomeniniame santykių raidoje. Nemažą vaidmenį suvaidino politinių junginių formavimasis. Į besikuriantį Lietuvos valstybę, be lietuvių, įėjo ir kitos pačios artimiausios baltų gentys: žemaičiai, dalis kuršių, žiemgalių, sėlių, įnešusių savo įnašą į besikuriantįjį lietuvių tautybę. Lietuvos valstybėje atsidūrusios ir kitos baltų gentys palaipsniui sudarė vieną lietuvių tautą su dviem pagrindinėmis tarmišėmis grupėmis: aukštaičiais ir žemaičiais.

PENKTADIENIS
KAN
M
SVARBUS PRA
L.L.D. Mon
šaukia METIN
Visi nariai, kvie
kyti. Išgirsite
portus, apkalbė
veikimą ir išri
valdybą.
Susirinkimas
sausio 23 d. Se
svetainėje—344
rens Boulevar
1:30 v. p. p.
LI
ku
Ir vėl netekome
Gruodžio 19
pasirgęs, mirė
sys, sulaukęs
žiaus. Paliko d
dušias, tris au
Lietuvoje sesu
Atvyko į šią ša
iš Kapsūdžių k
apskričio. Prie
mirė jo žmona
vės“ skaitytas
Velonio artim
žuojauta.
Ligon
Verdūnietis
tas pergyveno
racija. Siuos žė
M
B
Reiškian
dvim jo
švogeriama
Mes liū
Išėkis ran
šime.
J. J. V.
P. E. L.
M. M. I.
J. J. G.
D. E. C.
M. J. C.
S. P. C.
V. F. J.
R. M. F.
B. S. V.
J. K. K.
L. K. S.
F. E. C.
T. E. E.
H. K. M.
A. K. F.
M. O. I.
J. E. U.
O. V. A.
A. E. M.
J. P. T.
L. P. K.
B. A. A.
T. S. L.
B. L. P.
J. V. V.
L. S. V.
V. J. G.
A. C. P.
H. E. J.
M. J. T.
P. J. Z.
A. J. S.
J. J. M.
K. J. A.
A. M. S.
A. K. Y.
F. S. S.
J. M. S.
J. V. K.

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Quebec

SVARBUS PRANEŠIMAS

L.L.D. Montrealo kuopa šaukia METINĮ susirinkimą. Visi nariai, kviečiami atsilankyti. Išgarsite metinius raportus, apkalbėsime atieties veikimą ir išrinksime naują valdybą.

Susirinkimas šaukiamas sausio 23 d. Šeštadienį Rusų svetainėje—3447 St. Laurens Boulevard. Pradžią 1:30 v. p. p.

LLD Montrealo kuopos valdyba

Ir vėl netekome tautiečio

Gruodžio 19 d. trumpai pasirgęs, mirė Juozas Balys, sulaukęs 84 metų amžiaus. Paliko dvi dukras vedusias, tris anūkus. O T. Lietuvoje sesutė ir broli. Atvyko iš šią šalį iš Lietuvos iš Kapsūdžių kaimo, Telšių apskrįčio. Prieš kiek metų mirė jo žmona. Buvo "Laisvės" skaitytojas.

Velionio artimiesiems gili užuojauta.

Ligoniai

Verdūnietis Jonas Jurkskas pergyveno ant akių operaciją. Šiuos žodžius rašant,

ligonis jau sugrįžęs į namus. Valė Valiulienė St. Cabrini ligoninėje taigpi pergyveno operaciją. Linkiu ligoniams greitai atgauti sveikatą.

Buvo išvykę

J. J. Girdauskai, švenčių išvakarėse buvo nuvykę į Torontą aplankyti savo švogerį, kuris ruošėsi operacijai.

L. Urbanavičiūtė šventės praleido Barbadoje.

Garnio dovana

Danutė Vekterytė, kuri su vyru šiuo laiku gyvena Belgijoje, susilaukė sveikos ir gražios dukrytės.

Šventės praleisti pas tėvelius, buvo atvykę iš Californijos J. ir E. Kurylų sūnus su žmona, o pas Tautkus jų sūnus daktaras su žmona.

Atžymėjo gimtadienį

Būryje savo artimų draugų ir draugių, prie puikių vaišių ir gerų linkėjimų, labai gražiai atžymėjo savo 70-tąjį gimtadienį Charles [Kazys] Juska.

Linkiu Jubilijantiui sulaukti dar daug daug gimtadienių ir niekad nepasenti. P.

Klaipėdiete liaudies meno meistrė Joana Martinkienė pradėjo kurti savitus papuošalus iš jūros kriauklių. Jai sekasi. Savo papuošalų parodą ji surengė Klaipėdos Liaudies meno muziejuje ir susilaukė teigiamo įvertinimo.

Nuotraukoje: Klaipėdiete liaudies meno meistrė Joana Martinkienė ir jos sukurti papuošalai.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

Rovigo.—Sausio 3 d. iš čia esančio kalėjimo pabėgo keturios moterys, įtariamoms teroristų organizacijos narės. Joms padėjo bendrininkai iš gatvės, pirmą išsprogdinę kalėjimo sieną, o paskui imėte automatiniais šautuvais bei apšaudydami sargybinius. Italų policija tvirtina, jog šis pabėgimas turįs ryšio su amerikiečių gen. Dozier pagrobimu.

Buenos Aires. — Argentinos armijos vadas gen. Leopoldo F. Galtieri buvo prisiskindintas kaip prezidentas.

Paskui jis prisiskindino savo ministrų kabineto narius. Žadėjo ištraukti šalį iš ekonominio sunkumo. Šis generolas yra vienas iš valdančios trijų asmenų chuntos, pakeitus prezidentą gen. Viola, kuris buvo pašalintas gruodžio 11 d.

IS BUITINIŲ ATLIEKŲ

Jau atstūmus metus sėkmingai funkcionuoja Jokohamoje (Japonijoje) eksperimentinė buitinių atliekų perdirbimo įmonė. Kasdien ji perdirba daugiau kaip šimtą tonų buitinių atliekų (tiek jų gali susidaryti mieste su 100 tūkst. gyventojų), pagaminama 1,4 ha žemės plotui reikalingo komposto, 2 tūkst. tų reikalingų dujų, 2 tūkst. egzempliorių laikraščių reikalingo popieriaus, 50 tūkst. konservų dėžučių reikalingo metalo.

SVEIKATA — MOSŲ PAČIŲ RANKOSE

BE KOMPROMISO!

Pasaulines sveikatos apsaugos organizacijos duomenimis, alkoholizmas kaip liga pagal paplitimą ir kaip mirtingumo priežastis jau užima trečią vietą po širdies ir kraujagyslių ligų bei vėžio. Alkoholis ne tik pakankamai praktiškai visus organus ir sistemas, bet skatina ir kitas ligas, apsunkina gydymą ir pagreitina mirtį. Vidutinis alkoholio amžius vos viršija 40 metų.

Ypač kelia susirūpinimą jaunimo ir moterų piktnaudžiavimas alkoholiu. Nesudariusiam organizmui jis daug pavojingesnis. Jaunuoliui iki 20 metų pakanka 1—3 metų buitinių girtavimo, kad taptų alkoholiu. Moteris kur kas greičiau už vyrus tampa alkoholiškėmis, be to, dėl jų organizmo ir psichikos ypatumų jas gydyti nuo alkoholizmo daug sunkiau. Dar baisu, kai girtavimą motinos. Jos nešioja, maitina ir auklėja vaikus, todėl jų girtavimas — neišmatuojama žala būsimajai kartai.

Girtaujančių tėvų vaikai daug dažniau gimsta su įvairiais defektais, auga psichikai atsilikę, o ir gimę sveiki, nėra tinkamai auklėjami ir išauga nepilnavertėmis asmenybėmis. Jeigu dar prisiminsime, kad girtavimas yra viena svarbiausių šeimoms irimo priežasčių, kad jis žaloja ne tik fizinę, psichinę, bet ir moralinę žmogaus sveikatą iki asmenybės visiškos degradacijos, turbūt galėsime pasakyti, kad girtavimas yra ne vien žalingas sveikatai įprotis, o ir pavojinga visuomenės piktžaidė.

Tai, ką dabar pasakiau, visiems žinoma, tačiau tas žinomas beveik nekeičia požiūrio į girtavimą, t. y. alkoholio ne mažiau vartojama. Įvairių tyrimų duomenimis, abstinencija yra ne daugiau kaip 5 procentai suaugusiųjų. Tai tiek mažai, kad negeriantis žmogus, jei nėra ligonis, neretai pajaukiamas.

Standienė alkoholio nekomake sutikti svečio, sutvarkyti reikalą, praleisti laisvalaikio, atšvesti švenčių. Alkoholio vartojimas laikomas normaliu šiuolaikinio gyvenimo atributu. Smerkiama tik nesakingas girtavimas, sukeliantis įvairias socialines komplikacijas. Bet niekas negali nustatyti tos ribos, kada prasideda gyvenimo nuokalne, pražūtis. O ji, ta riba, kiekvienam kitokia. Iš čia kyla ir didžiausias alkoholio vartojimo pavojus. Prisdengęs linksminojo, ramintojo, guodėjo kauke, jis klaidingai

jeina į mūsų gyvenimą ir griauia jį iš vidaus.

Dažnai vyksta diskusijos, kiek galima išgerti, kad tas pramogavimas būtų kultūringas. Tačiau neretai užmirštame tai, kad yra žmonių, kurie tiesiog negali to saiko nustatyti. Ir apskritai nėra jokios aiškios ribos tarp prognozių išgerimo, pomėgio išgerti, girtavimo ir alkoholizmo. Tai vienas nenutrūkstamas procesas.

Su girtavimu kovojame, bet nelabai efektingai. Auklėjam girtuoklių visokiais būdais, tačiau jis pagaliau vis tiek tampa alkoholiu, o jo vietą užima kitas mėgėjus. Jeigu suprasime, kad alkoholiškai atsiranda iš girtuoklių, o girtuokliai — iš mėgėjų gerti, tai, norėdami išgyvendinti girtavimą, kovosime ne prieš jį, o prieš alkoholio vartojimą apskritai.

Visus išmokyti gerti kultūringai — beviltiška, nes dalis žmonių dėl savo nervų sistemos ir psichikos ypatumų tam tiesiog nepajėgūs. Iš šimto išgeriančiųjų 5 būtinai taps alkoholiškai — ir čia nei intelektas, nei šeimos aplinka neišgelbės. Iš anksto neįgaline žinoti, kas bus tie penki. Kad juos apsaugotų nuo tokio likimo, visas šimtas turi negerti. Ar tai įmanoma? Siandien — dar gal nepajėgsime, bet privalome to siekti. Visą savo gyvenimą kovojęs už žmogaus sveikatą, drįstu teigti: kompromisinio sprendimo čia nėra ir negali būti!

Praktiškas patyrimas rodo, kad dirbtinis pasiūlos apribojimas girtavimo problemos neišsprendžia, būtina reikia mažinti ir paklausa. Q tai galėsime pasiekti tik keldami bendrąjį mūsų kultūrinį lygį, visapusiškai ugdydami asmenybę, dvasiškai ją turindami. Aukštos vidinės kultūros žmogus gali apsieiti be alkoholio ir rūkymo, jis neturi jiemis nei noro, nei poreikio; jo vertybinė orientacija yra kita, ir savo laisvalaikį jis skiria turiningiems pomėgėjams.

Visuomenės kultūrinis lygis daugiausia priklauso nuo inteligentijos — mokslo, kultūros veikėjo, pedagogo ir, žinoma, gydytojų. Asmeniu pavyzdžiui visi mes propaguojame savo gyvenimo būdą, elgesio normas, požiūrius. Jei vaikas mato savo tėvą ar motiną rūkantį ar išgerusį, kas jam įrodys, kad rūkyti ir gerti yra blogai? Jei tą patį daro gydytojas, kas patikės, kad tai žalinga sveikatai? Todėl Kauno klinikos kolektyvas, suprasdamas medicinos darbuotojo asmeninio pavyzdžio reikšmę, paskelbė griežtą kovą su šiais žalingais įpročiais ir, stengiasi visiškai juos išgyvendinti. Suprantama, tai nelengvas uždavinys, jis pareikalaus daug laiko ir pastangų, bet, panaudojant visas auklėjamąsias, visuomeninio ir administracinio poveikio priemones, jį galima ir reikia išspręsti.

Kiekvienas išmintingas žmogus, jaučiantis savo atsakomybę visuomenei, turi susiformuoti teisingą požiūrį į alkoholio vartojimą ir rūkymą bei aktyviai prisidėti prie kovos su šiomis mūsų gyvenimo ydomis.

Petras JASINSKAS
Kauno klinikos vyriausiasis gydytojas, Socialistinio Darbo Didvyris

• KADA ATSIKADO JAPONIJOS SALOS

Japonijoje, Hokaido saloje, aptikti kaulai erklių, kurie gyveno prieš 12 tūkst. metų Šiuos Ašijie. Japonų mokslininkų nuomone, šis radinys patvirtina hipotezę, kad Japonijos salos atsiskyrė nuo Azijos žemyno ne prieš 30—50 tūkst. metų, kaip buvo manoma, o kur kas vėliau, maždaug legendinėje Atlantidos žuvimo epochoje.

• GĖLĖS IR TRIUKŠMAS

Amerikiečių mokslininkai atėjo, kad triukšmas 47% sulėtina gėlių augimą. Vieną gėlę buvo bandoma 100 dB triukšmu; apytikriai tokį triukšmą kelia netoli pradundantis traukinys. Po 10 dienų gėlė nuvyto.

Kultūrinės žinios žinėlės

Rašo: Frank Shukas
20 METŲ SUKAKTIS

La Mama Eksperimentinio Teatro Kompanija, New Yorke, 1981 m. pabaigoje atžymėjo 20 metų gyvavimo sukaktį.

Šis teatras yra susilaukęs pripažinimo teatrinėje sferose ir yra žinomas ne tik Amerikoje, kaip off-off Broadway teatras, bet ir Europoje.

Jo įkūrėja yra Ellen Stewart, kuri svajojo turėti tokį teatrą, kur galėtų savo eksperimentinius veikalus parodyti nežinomi dramaturgai, nepažinti aktoriai galėtų pavaidinti ir bevardžiai režisieriai mėgintų pastatyti veikalą.

Bandymas pavyko ir per 20 metų pastatyta nemažai įvairių veikalų ir čia gavo progos daugelis pradedančių dramaturgų, aktorių ir režisierių parodyti savo sugebėjimus. Be to šio teatro vardas žybtelėjo, kai teko gastrolėms nuvykti Venecijon, Italijoje.

Kubietis dramaturgas José Traina su savo veikalu "Nuždymo naktis" susilaukė sėkmės ir tas veikalas bus kartojamas ilgesnį laiką.

Sukakčiai paminėti buvo parodyta ištraukos iš 17 veikalų dalyvaujant tiems aktoriams, kurie vaidino premjeroje.

75 METŲ JUBILIEJUS

Samuel Beckett, dramaturgas, rašytojas ir Nobelio premijos laureatas sulaukė 75 metų amžiaus.

Jo dramos veikalas "Godoto laukimas" (Waiting for Godot) dabar yra susilaukęs pasisekimo ir yra vaidinamas eksperimentiniuose ar absurdo teatruose, universitetų scenose ir saviveikloje.

To veikalas premjera Paryžiuje—sausio mėn. 1953 m. nesužavėjo paryžiečių, nors kritika ir neblogai atsiliepė.

Londone buvo pajauktas tas jo veikalas, o New Yorke—balandžio mėn. 1956 m. Broadway pastatymas sutiktas su nuostaba ir žiūrovų buvo nesuprastas ir kritiku iškoneveiktas. Publika stebėjosi ko gi tie du tipai—Didi ir Gogo—laukia? Kas tas Godot, kuris niekad nepasirodo? Po 59 spektaklių veikalas buvo nuimtas nuo scenos.

S. Becketto įtaka yra nemaža moderniems dramaturgams, nes jis nesilaiko tradicinių dramos reikalavimų ir leidžia daryti kas ką nori ir kaip išmano.

Paskutinis Becketto veikalas "Rockby" yra tik 15 min. ilgio ir jo premjera buvo Buffalo, N. Y. ir atžymint jo jubiliejų pakartota La Mama eksperimentiniam teatre.

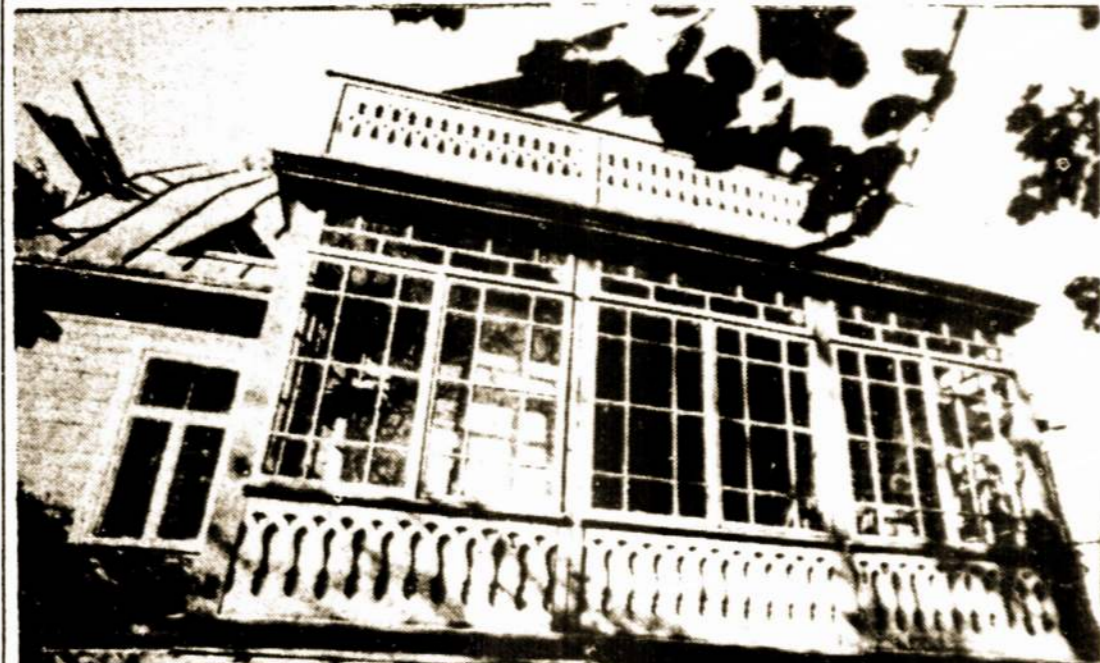
91-SIS SEZONAS

Garsiosios Carnegie Hall, New Yorke, 91-ji muzikinį sezoną pradėjo Andre-Michel Schub, laimėtojas Van Cliburn vardo pianistų varžybas su Amerikos Simfoniniu orkestru. Atliko Dvorako, Beethoveno ir Druckmano kūrinius.

Tai pirmasis Amerikos Simfoninio orkestro šiame sezono koncertas iš numatytų aštuonių.

DOVANA UNIVERSITETUI

Stambiosios Hearst leidyklos apžvalginė filmų turėtas rinkinys padovanotas Californijos Universiteto Los Angeles—U.C.L.A.—meno skyriui. Tai buvo didžiausias tos rūšies archyvas privačiose rankose, kurio vertė yra 62 mil. dolerių. Istoriškai įvykių filmo sudaro maždaug 27 mil. pėdų ilgio ir ten yra užfiksuota reti pasaulinio garso įvykiai, kaip Lindbergo transatlantinis skridimas, Sanhaus bombardavimas, automobilių magnatas Henry Fondas, cepelino Hindenburg gaisras, prez. John F. Kennedy laidotuvės, Berlyno Olimpijada ir panašiai.

Siame name 1926-1957 m. gyveno lietuvių literatūros klasikas A. Vienuolis.

Rašytojo kapas. A. Dilio nuotrauka

Anykščių apylinkėse gimė, augo ir kūrė lietuvių literatūros klasikai A. Baranauskas, J. Tumas-Vaižgantas, J. Biliūnas, A. Vienuolis-Zukauskas. Anykščiuose, Antano Vienuolio-Zukausko name, isteigtas rašytojo memorialinis muziejus. Sodelyje prie namo rašytojas ir palaidotas. Muziejus gausiai lankomas, jo fondai išaugo iki 12 tūkstančių vienetų.

1982 m. balandžio 7-ąją minėsime Antano Vienuolio-Zukausko šimtas gimimo metes. Šiam jubiliejui ruošiasi ir muziejaus kolektyvas. Rekonstruojamas namas-muziejus ir fondų saugykla, renkami nauji ekspozatai, tvarkomos A. Vienuolio mėgtos ir lankytos vietos.

MONTREAL, QUE., CANADA

Mirus

Broniui Šalčiūnui

1981 m. gruodžio 13 d.

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Marytei, dviem jo broliams likusiems T. Lietuvoje ir švogeriams su šeimomis.

Mes liūdimė netekę artimo ir gero draugo. Išsėkis ramiai, mielas Broniau, mes tavęs nepamiršime.

J. J. Vilkėliai	F. Nakiėnė
P. E. Lukoševičiai	J. Skripka
M. M. Laurinavičiai	M. Gudienė
J. J. Girdauskai	V. Vukterienė
D. E. Gurkliai	S. Petronienė
M. P. Naurai	M. Smetonienė
S. J. Chichinskai	A. Martusevičius
V. F. Jotkai	E. Petrauskienė
R. M. Karlaivičiai	A. Crichley
B. S. Valatka	J. Gelčienė
J. K. Kriščiokaičiai	V. Rudinskas
L. K. Simonėliai	M. Matusevičienė
F. E. Chichinskai	N. Sipelienė
T. E. Engulis	K. Jurgutienė
H. K. Mališauskai	B. Džiaugienė
A. K. Keršiai	J. Kalinauskas
M. O. Paragiai	V. Morkevich
J. E. Urbanavičiai	W. Kalinauskas
O. V. Verbylai	M. Trečiokienė
A. E. Morkevičiai	A. Sneideris
J. P. Taruškai	A. Zenkus
L. P. Kisieliai	K. Mickunas
B. A. Alinskai	J. Balčiūnas
T. S. Laurinaičiai	E. Manstavičienė
B. L. Papureliai	J. Branknis
J. V. Venskai	M. Čekaitienė
L. S. Vaitekūnai	V. Vaisienė
V. J. Gurkliai	P. Bandžaitienė
A. C. Petrauskai	B. Kvietinskis
H. E. Jagulevičiai	K. Lukošius
M. J. Taparauskai	E. Kličkis
P. J. Zabaraukai	K. Zizūnienė
A. J. Silkauskai	Ed. Vilkis
J. J. Mališauskai	J. Greibienė
K. J. Ambrasai	J. Narusevičius
A. M. Simijonai	O. Veršinskienė
A. K. Yuškai	J. Kuičia
F. S. Spaičiai	A. Suplavičienė
J. M. Skinkai	E. Juraitienė
J. V. Knistautai	St. Virbalas

M. Givienė

Laval, Quebec

PADEKOS ŽODIS

Nors man nėra pirmas kartas būti ligoninėje, ir ant operacijos stalo, bet kiekvienas kartą būnant ligoninėje visuomet būvau laikomas daugelio mano draugų asmeniniai ar per atsiūstus atvirukus, kuriais siūsdavo geriausius linkėjimus, linkėdami greitai pasveikti.

Rodosi, tuo laiku, tie visi linkėjimai nebuvo tiki efektingi, kaip dabar.

Gal žmogus, kuomet artinasi arčiau senesnio amžiaus, tuomet labiau visi jausmai susilpnėja.

Su daugiau veikia tie gražūs linkėjimai, ir tie draugų aplankymai daug stiprina moraliniai ir dvasiniai, ir tuomet jautėsi, kad nėsi vienišas.

Todėl noriu išreikšti savo nuoširdų padėkos žodį visiems, kurie asmeniškai lankėsi ir prisidėjo atvirukus, su gražiais linkėjimais greitai pasveikti.

Dar kartą širdingas ačiū už viską visiems. Nekuomet neužmiršiu Jūsų.

JONAS VILKELIS

VERDUN, QUEBEC

LIŪDNA VIENŲ METŲ SUKAKTIS

Prabėgo vieni liūdesio metai, kai negalėtinga mirtis išskyrė iš mūsų tarpo Anelę Brakniėnė, mylimą žmoną, motiną, senelę ir sesutę, kuri mirė 1980 metais sausio 23 d.

Išsėkis šaltąjį Kanados žemėlį, o mes Tave visuomet su ilgesiu ir meile minėsime.

Vyras—JONAS BRAKNYS
Sūnus—VIKTORAS
Antkeliai—ROBERTAS ir DEAN
Sesutė—V. ZAVISIENĖ

San Francisco-Oakland, Cal.

1981 Kalėdų dienoj gruodžio 25-tą, įvyko LLD 1982-ųjų kuopos susirinkimas pas draugus Juozą ir Ksaverą Karosus.

Susirinkimą atidarė pirmininkas Frank Machulis. Tos dienos vedėju išrinktas J. Karosas.

Draugė Karosienė pranešė, kad Russian Institute krautuvė turėjo išsikraustyti iš 80 McAllister St., San Francisco, kadangi naujas savininkas sakė jis noris visą namą remontuoti.

Ten per 30 metų buvo parduvinama knyga, žurnalai, laikraščiai, suvenyrų iš Sovietų Sąjungos.

Institutas turi kitą vietą prie California St., San Francisco. Čia priima svečius iš Sovietų Sąjungos, rodo filmus, turi mokyklą, kurioje galima išmokyti rusų kalbos. Taigi čia laikinai sunėšė viską iš McAllister gatvės, ir kas nori gauti žurnalų ir t. t. iš Sovietų Sąjungos dabar gali gauti čia.

Už keleto mėnesių turės ir iš čia išsikraustyti. Valdyba ieško naujos vietos, kad būtų krautuvė ir keletas kambarių susirinkimams ir t. t. Visur nuomos labai brangios, ir nelengva surasti.

Drg. V. Taraškienė išdavė platų raportą apie kiek iš viso surinkta prenumeratų ir aukų "Laisvėi" ir "Vilniai" per 1981 metus. Raportavo, kad buvo sėkmingi metai, kadangi skaitytojai ir kuopos nariai užsimekėjo už prenumeratą ir gausiai aukavo. Pasekmės buvo geresnės kaip 1980 m.

Drg. Margaret Mozūraitienė aukojė \$50.00 kuopos išdui, prisiminus mirusio vyro Zigmo Mozūraičio antrų metų mirties sukaktį 1982 sausio m. Reikia pastebėti, kad "Vilniai" ir "Laisvėi" irgi aukavo po \$50.00. Ačiū, Tau Margareta.

Skaitytas laiškas nuo Elizabeth (Vilkaitės) Repšienės iš Boston, Mass. Sykiu su laišku prisuntė \$10.00 čekį. Pirmininkas paklausė narių, ką su ta dešimtaine daryti, nariai nutarė pasilikti kuopos užde.

Draugė Repšienė prieš apsigyvenant Bostone, gyveno San Francisco ir nepamiršta čionykščių draugų. Ačiū Elizabetha.

Skaitytas laiškas nuo drg. J. M. Luko iš St. Petersburg, Florida; jis dėkoja už atviruką, kurį nariai pasirašė ir jam pasiuntė kaip užuojautą, kuomet buvo susirgęs.

Drg. Karosienė pranešė, kad šiuo laiku iš Lietuvos sugrįžo Margareta Hume pas tėvelius Edward ir Janet Hume. Čia pabus dar keletu mėnesių ir vėl grįš į Lietuvą. Taip pat pranešė, kad Janet's tėvai Jonas ir Afemija Kodžiai vėl atskrido iš Lawrence, Mass. praleisti žiemą. Zinoma, išsiilgo dukros ir jos šeimos. Kadangi jie turi sūnų Mass., tai negali nuspręsti, ar pasilikti Mass. ar Kalifornijoje. Kuomet praleidžia žiemą Kalifornijoje, jau išsiilgsta sūnaus šeimos ir pavasari, kaip paukštukai, grįžta atgal. Visi turėjo progą praleisti linksmai šventes sykiu.

Draugai Kodžiai nepamiršo paremti "Laisvė". Įteikė \$25.00 ir prašė sveikinti "Laisvės" kolektyvą. Ačiū Jonui ir Afemijai Kodžiams.

Nariai užsimekėjo LLD 1982 metams duokles, o kitiems nariams sekretoriui turės parašyti laiška, kad prisistų duokles, kadangi negalima šiuo laiku nuspręsti, ar galėsime svetainėje turėti parengimą ir tada išrinkti duokles. Mūsų jėgos didesniems parengimams jau silpnos, dėl narių negalavimo.

Prieš susirinkimą draugai Karosai, pagelbstint Telda King ir Margaret Mozūraitienei, paruošė skanius pietus. Juozas Karosas ir Raymond Machulis užmokėjo už visą maistą, o kiti nariai prisidėjo po dešimtis dolerių—kuopai gauti pelno.

Tą dieną dalyvavo Dorothy, Frank ir Raymond Machuliai, Konstancija Mugianienė, Telda King, Margaret Mozūraitienė, ir A. ir V. Taraškai. Marie Baltulionytė tą dieną buvo išvažiavus pas gimines, bet prisidėjo su dešimtaine. Seimininkė žadėjo jai palikti skanių dešrų kurias Juozas Karosas pagaminė.

Ačiū draugams Karosams už vietą ir jų nuosirdų priėjimą surengti pas juos pietus. Mes turėjome progą praleisti Kalėdų Dieną sykiu su artimaisiais draugais.

V. Taraškienė

Kauno skulptūros ir vitražo galerija, kurioje vyksta sekmdieniniai vargonų muzikos koncertai. Tai—buvusi Kauno igulos bažnyčia. V. Gulmano cuotr.

Aido Choro jubiliejaus sveikinimai

Grįždamas iš Floridos parvežiau Aido chorui vertingų dovanų.

Dailininkas Robertas Feiferis per daugelį metų puosė progresyvių lietuvių organizacijų jubiliejinus albumus, programas, transparentus meniniais grafiniais darbais.

"Laisvės" 70-ies metų jubiliejaus proga R. Feiferis padarė didelį gražų transparentą, kuris buvo uždėtas "Laisvės" saleje ir Aido choro 70-ies metų jubiliejinio Albumo viršeliui paruošė ir labai gražų didįjį vertingą transparentą, kuris papuoš "Laisvės" sale". Aido choras širdingai dėkoja R. Feiferiui.

Teko dalyvauti Dainos Mylėtojų choro St. Petersburg, Fla. repeticijose ir pokalbiuose. Choras nusitare pasveikinti Brooklyn "Aido" choro 70 metų jubiliejaus proga įteikdamas \$70 auką.

Buvę aidiečiai ir Aido choro prieteliai dabar gyvenantys Floridoje sveikina Aida".

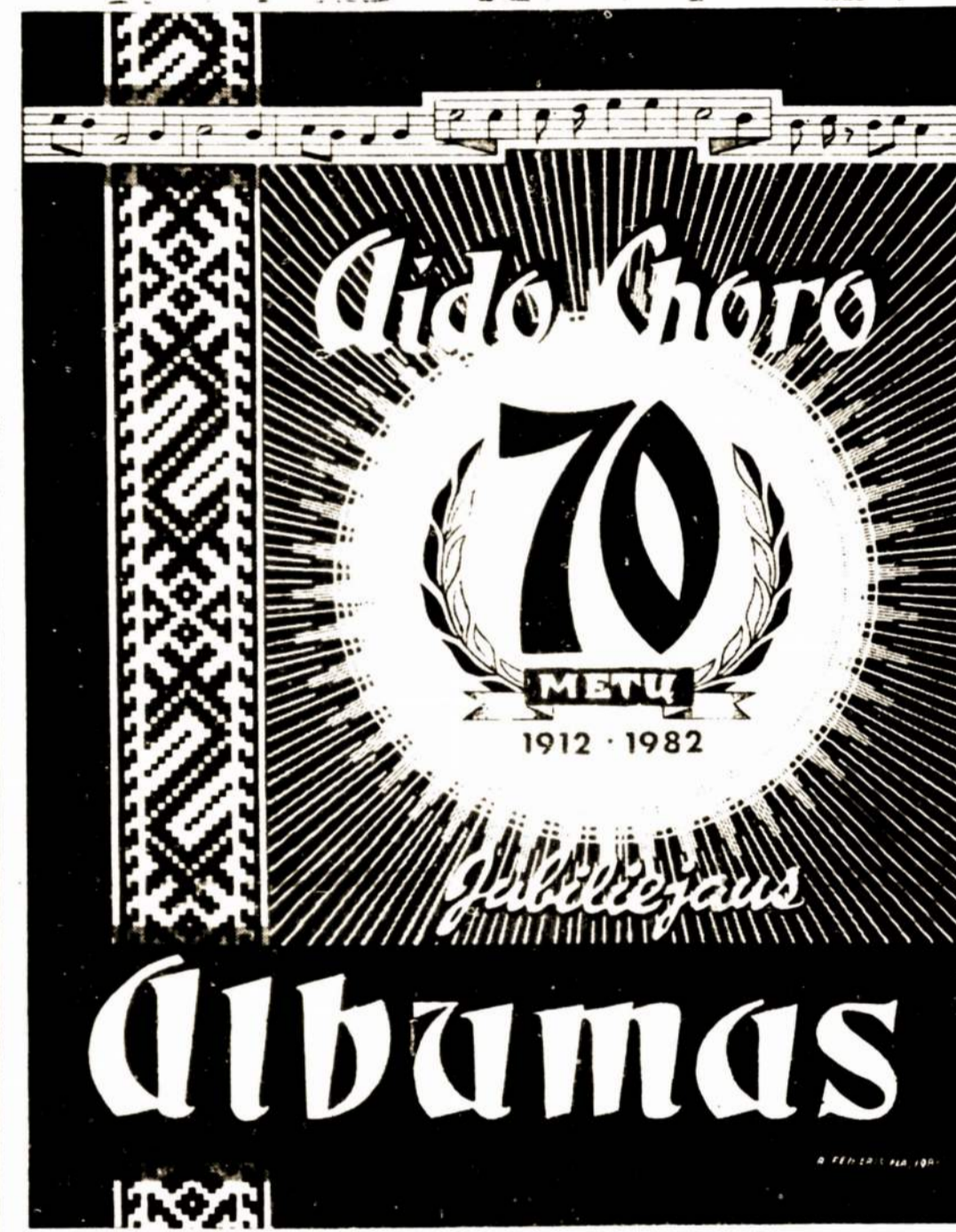
- Aldona-Povilas Aleknai...\$20
- Jezafina Plaščiauskienė...\$20
- Lilija Novak...\$20
- Valerija-Stasys Kuzmickai...\$20
- Bronė-Juozas Vaitkai...\$20
- Julė Lazauskienė...\$15
- Juozas Nevins...\$10
- Elena Siaurienė...\$10
- Elena Semanick...\$10
- Valentina-Alekas Nevinskai...\$10
- Verutė ir Pranas Budroniai...\$10
- Adelė Pakalniškieinė...\$10
- Julė Andriulienė...\$10
- Elena Robertas Feiferiai...\$5

Pirmiau pasveikino Aido chorą "Laisvės" redaktorius Antanas Eimba...\$10

Valys Bunkus...\$10

Buvusi aidietė Suzana Kazokytė...\$5

Aido choras širdingai dėkoja už sveikinimus ir linkni visiems laimingų Naujųjų metų, kad jie visiems atneštų daug saulėtų dienų, ypač sveikatos, ir kad 1982 metai būtų taikos metai. P. Vetai

"Aido" choro jubiliejinio albumo viršelis, kurį nupiešė dailininkas Robertas Feiferis.

BINGHAMTON, N. Y. LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mano anūkės Sonyos Sasuta

Mirė 1979 m. sausio 13 d. Oi, Tu Sonya mylimoji Mano širdį užgavai aš negaliu Tavęs užmiršti Kad taip greitai Tu žuvai

Jau trys metai tau suėjo Kai tu tragiškai žuvai. Netikėta buvo mirtis, Kai avariją sutikai.

Aš dienomis ir naktimis Vis Tave sapnuoju, Aš per sapną Tave matau, Kad Tu dar gyvuoji.

Ką aš galiu Tau sakyti? Išsėkis sau ramiai Mes nueisim pas Tave Į tą šaltą žemę. Tėvukas—JONAS VAICEKAUSKAS

NORWOOD, MASS. Mirus

Mary Grigūnienei

1981 m. gruodžio 9 d. Reiškiau širdingą užuojautą velionės sūnui Andrew, jo žmonai Albinai, dviem anūkams ir jų žeimoms, visiems giminiams ir draugams.

MONICA TRAKIMAVIČIENĖ

Mirė S. Norbutienė

Niujorko Lietuvių Moterų Klubu narė Stella Norbutienė nuo praėjusio pirmadienio buvo išvežti į Queens General ligoninę labai blogoje padėtyje. Atrodė, kad ją ištiko smūgis (stroke). O trečiadienio rytą ji mirė. Rašant šiuos žodžius dar nežinojome kur bus pašarvota, bei kada bus laidojama. Gaila draugės Norbutienės, kuri būdama sveika neapleido nė vieno Moterų Klubu susirinkimo. IM

Norwood, Mass.

Gruodžio 9 Mary Grigūniene sulaukusi 92 m. išsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Paliko dideliame liūdesyje savo mylimą sūnelį Andrew, marčią Albiną, dvi anūkes ir 5 proanūkes, kitus artimuosius ir daug draugų.

Mariutė buvo sena Norwoodo gyventojė, skaitė "Laisvę" nuo 1914 m. ir buvo laikraščio rėmėja. Ji priklausė prie L.D.S. ir L.D.D.

Mariutė daug pergyveno, kuomet mirė dukrelė Nellie, o paskiau ir jos mylimas vyras Andrew su kurio visur dalyvaudavo. Tie gyvenimo skaudūs pergyvenimai, rūpesčiai trumpimo jos gyvenimą. Gruodžio 12 dieną iš Paul H. Kraw šerminės su bažnytinėmis apeigoms Mariutė buvo išlydėta į gražias Highland kapines ir palaidota šalia pirmiau mirusio vyro.

Ilsėkis ramiai brangioji Mariute, o mes Tave visuomet prisiminsim. Draugė

Antanas Drilinga

SVEIKINU

"Laisvės" leidėjus, rašytojus, rėmėjus, skaitytojus čia Amerikoje ir užsieniuose, taipgi ir LTSR vadovybę. Nuosirdžiai sveikinu visus su artėjančiais Naujaisiais Metais, linkėdamas tvirtos sveikatos, daug laimės, ilgo gyvenimo, neblestančios energijos, kantrybės ir tyros sąžinės visuose darbuose, energijos kovojant už taiką, ramybę ir geresnę žmonių ateitį.

JONAS SMALENSKAS
Miami, Florida

Naujųjų Metų proga

Sveikiname gimines ir draugus Amerikoje ir Lietuvoje. Linkime geros sveikatos ir ištvermės sulaukti taikos visame pasaulyje.

EMILIJA LIEPIENĖ
ir
Dukra LILLIAN su šeima
Holliswood, N. Y.

ISPLAUKUS J JŪRĄ

Aš apie jūrą galvosiu —
Apie Tave galvosiu,
Į žvalgądę virš jūros žiūrėsiu —
Apie Tave galvosiu,

Zuvis skraido uolės regėsiu —
Jos lėks į tavąjį krantą,
Delfino šuolį regėsiu —
Apie Tave galvosiu;

Saulėlydžio kraujas į jūrą
Tekes, ir raudos pasaulis,
Ir sielvarto vandenynai
Prispildydys — vis tiek galvosiu

Apie Tave, mano meile,
Apie tolimą tavo buvimą,
O jei nieko nebegalvosiu —
Apie Tave galvosiu.

BRIEFS

Anna Buckler (Kuciauskaitė) spent her holidays with her son, daughter-in-law and her 11-year old granddaughter in Dover, Del. Anna's son is a Doctor and he was recently elected Vice President in American Medical Assoc. for districts including Maryland, New Jersey and Delaware.

Anna is "Laisve's" correspondent had done a lot of good work for many, many years in American Lithuanian progressive movement in Baltimore, Maryland.

Edward Pessen, distinguished Professor of History at Baruch College and the Graduate Center of the City University of New York, writes to the Editor of The New York Times:

To the Editor: President Reagan's response to one of the questions put to him at his news conference on Dec. 17 raises disquieting questions about his good sense, his grasp, his statecraft and his motives.

What makes his performance even more disconcerting is that it concerns the most crucial of all issues—the relationship between the Soviet Union and our country.

A reporter asked whether his recent offer to negotiate missile deployment in Europe and his carefully chosen words about the Polish situation represented a "change in tactic" or a "softening" of his policy toward Moscow from the "harsh and even strident terms" he had earlier used "to criticize the Soviet Union's policies and positions.

No, the President answered. He then went on to repeat the curious point he has made several times, that in calling the Russians immoral liars, cheats and worse he had after all not "volunteered" these denunciations

or "set out to talk harshly about them." He had said these things only because he was "asked a question." When asked what he thought of the other great nuclear power, why he of course "just told the truth."

Mr. Reagan seems unimpressed that whether a head of state denounces another nation in a prepared statement or in response to a question is a distinction without significance. From his own emphasis on the distinction, it would appear that the President does not comprehend its insignificance and that he feels there is somehow less onus attached to his diplomatic words in the fact that they were not volunteered.

As to the disingenuous suggestion in the President's comments that he had no alternative but to answer "truthfully" a question about his view about the Soviet regime once it was asked, Mr. Reagan himself showed how easily he could have sidestepped it by saying, as he did in brushing aside a different question on Dec. 17, "I don't think it would be proper for me to discuss" it.

One does not doubt that Mr. Reagan spoke the truth as he sees it in his denunciation of the Soviets and their

system. He is, after all, a longtime anti-Communist. What is very much in doubt is his wisdom and his sense of responsibility in publicly exhorting the Soviets in terms that would sound harsh at a reunion of the John Birch Society, words that sent a tremor of doubt about his capacity throughout the Western alliance.

I may, of course, be underestimating the President's shrewdness. For it is possible that in publicly castigating the Soviets as untrustworthy and immoral cheats and liars, he meant to poison the international atmosphere, precisely as his words were almost certain to do, thus assuring greater national support for the great arms buildup, the dynamic anti-Communist foreign policy and the severe curtailing of domestic programs his Administration means to pursue.

Demonstrations against Reagan's economic policies are taking place nationwide. Recently senior citizens demonstrated outside the White House. Delegates to the White House Conference on Aging demanded an investigation into attempts by the Reagan Administration to control the conference.

Members of the senior citizens activist group, The Gray Panthers.

LAIS
Wee
102-02 Lib
Ozone Park,
Telephone:
Area Co

NO. 3

KRI

Nuosirdus at Taigi: Kurlin vedar Bet tikėkime nepavyks Izraelio pavo Kelias išveng katastrofos Bet pranašav

A. I Didelis n Laisvės Ben riu Tarybos draugams už raščio "Lais Siais sunkiai liekate svart bą. Dar kart.

Prateitų me vitėmis a sulis darbo St. ejeje buv šas, kad kar kinai atleisti šioje šalyje milijonu. Cia leisti iš d siemiuose, tinėse.

Iš Washin kad Kongres ma balsų sku tarinį net \$2 džeta! To i griežtai pa Reagan Adm Kaip visk- dalį šios mi ruošiasi bei j panaudoti ir Taryl

Prieš kelia Aviv praneš parlamentas ti anais me užgrobtą aral lon Heights. taikyma su Vidurio Rytu kalbos.

Su laiku, p šio savo žygi kentės. Ši je tiškai sutiko dentas Reagi

Jeigu nebu tarta bendro bei jėgomis galingųjų va tinėmis Am mis ir Taryb šakėje—kov duolinio ginč bas ir įtempi nē katastrof To negali n prezidentas kiai žino, kac Brežnevo rar linės taikos nia, pastara yra pasiūles, padaryti ga ginklavimosi eiti link piln ginklavimo. taip bus išve katastrofos. do, jis apie kalbėti. Dar greso daugur ši pavojinga j

Aną dieną ko darbo uni važiuojimas. apie 14-ai n zuotų Ameri Tai gana didė Jų vadas labai aštriai i kavo bei sm Reagan Adm nomine politi turčius ir s